

serier för

vuxna

Nr 1 - 1989 Pris 49:- inkl. moms

195-

ÅTALAD!

ETT SPECIALNUMMER AV POX OM CENSUR

CENSUR
CENSUR

STÖDTIDNING
INFÖR POX-RÄTTEGÅNGEN:
SERIER OM CENSUR -
ARTIKLAR OM CENSUR -
DEBATT OM NYMORALISM

838-1

Detta är ett specialnummer av vuxenserietidningen POX. I höst kommer POX att ställas inför rätta, åtalad för brott mot den nya lagen om olaga våldsskildring i bilder. Med den här tidningen vill vi protestera mot åtalet, som är ett blint ämbetsmannaövergrepp. Men vi vill också ta upp till debatt själva lagen och de nymoralistiska krafter i Sverige och utomlands som utnyttjar denna typ av lagstiftning till att låta en trångsynt, moralistisk censur på nytt få grepp om kulturen, både "finkulturen" och underhållningskulturen.

INNEHÅLL

ARTIKLAR OCH TEXTER

- "DETTA ÄR INTE KONST..." av Horst Schröder
 ÅTALADE SERIER av justitiekansler Hans Stark, Sveriges riksdag m.fl.
 ETT ANSPRÅKSLÖST FÖRSLAG av Neil Gaiman
 NÄR TRIVIALKULTUREN VÅGAR HA AMBITIONER av Julie Hollings
 DET FINNS INGEN FÖRSTÖRANDE KONST av Horst Schröder
 SVAR TILL HORST SCHRÖDER av Bo Bertilsson
 SERIESVERIGE MOT CENSUR
 BILDER FRÅN ETT CENSURSAMHÄLLE av Horst Schröder
 PORREN SOM "GOD FIENDE" av Jan Elvsén
 STOPPA MORALPANIKEN av Magnus Knutsson
 CENSORER I ALLA LÄNDER - FÖRENEEN EDER av Horst Schröder
 BETRÄKTELSE KRING ETT EXPERTVITNESMÅL av Gary Groth
 SAKAR OCH DUBBELMORAL av Tony Bennett
 STACKARS BARN!
 STACKARS POLISER!
 RYMKÄRE GÖRE SIG EJ BESVÅR
 PORREN SOM FÖRGÖR av Lützel Jeman
 KONST OCH ICKE-KONST av Horst Schröder
 ATT FÖRSTÅ NÅGON ANNAN av Kathy Acker

TECKNINGAR

Til. Th. Heine (sid 40, 44), Storm P (sid 42, 45), Eduard Thöny (sid 43), Anders Forsberg (sid 47), Kurt Halbritter (sid 55, 56, 57), Volker Ernsting (sid 56), Ulf Jansson (sid 62-63), Grandville (sid 76), Siné (sid 109).

SERIER

4	AKTA DIG FÖR... DOM! av Rodney Dunn	2
8	ÅTALADE SERIER:	
18	RESAN TILL BETLEHEM av Neil Gaiman, Steve Gibson och Mike Matthews	9
19	FE av Damian	20
40	ÅLSKADE KOLLI av Michael T. Gilbert	22
47	HOR PÅ KONTOR av Dori Seda	30
52	MODERSHJÄRTAT av Andrea Paziienza	32
55	VAD CENSORN SÅG av Richard Sala	45
62	FÖRNUFTETS TEMPEL av Cliff Harper	58
63	MEDIAVÅLD av Mark Shainblum och Gabriel Morrissette	67
64	SAMHÄLLETS FIENDE av Melinda Gebbie	73
71	A-B-BESLAGTA! av Hunt Emerson, Tym Manley och Knockabout Comics	77
76	I VERKLIGA LIVET av Mary Ann Bramstrup och Monique Renée	85
84	EDGAR, ELEFANTEN MED DET SUNDA FÖRNUFTET av Seth	86
88	VARNING - ATT LÄSA KAN VARA HÄLSOVÅDLIGT av George Metzger	89
98	ÅR ONDSKANS BATALJONER PÅ MARSCH IGEN? av Robert Crumb	91
103	DE OSKYLDIGAS FÖRDÄRV av Dan Clowes	92
108	GIMBLEYS BERÄTTELSE av Phil Elliott	98
110	FRÅN HOMFISKE TILL HON av Neil Gaiman, Bryan Talbot och Mark Buckingham	99
	FÖRORTSMARDRÖM av Larry Hancock och Michael Cherkas	106
	VI UTREDER SAKEN av Chester Brown	111

"DETTA ÄR INT

"Den här mannen gick rakt i fällan, så att säga, när han gav ut den här tidningen. Tidigare har vi väl upptäckt att det funnits tidskrifter som man inte kunnit anmäla eftersom det inte fanns en paragraf som man kunde gå på. Men nu finns det och därför så vill jag prova den här paragrafen."

Mannen som säger så i ett program från Radio Malmöhus den 22 Juni 1989 heter Bo Bertilsson och är ordförande i Malmöavdelningen av Folkaktion mot pornografi, och tidningen det gäller är POX. En mycket smal serietidskrift för vuxna, med avantgardistiska, experimentella serier, där seriekonstnärer från hela världen testar och tänjer mediets gränser på olika sätt. Den kan närmast jämföras med en smal poesitidskrift, och den säljer därefter.

Bo Bertilsson anmälde POX nr 1 1989 för olaga våldsskildring. Hans åsikter om tidningen delades tydligen också av justitiekansler Hans Stark, för han beslöt att väcka åtal för brott mot den utvidgade censurlagen mot olaga våld i stillbild som infördes januari 1989. Han plockade några rutor helt ur sitt sammanhang för att kunna ge sken av att dessa serier var åtalbara.

Denna utvidgning av censuren i Sverige var något som många förbudsvirare och moralväktare i landet har längtat efter. Innan den nya lagen trädde i kraft var nämligen också serier och bilder skyddade

under tryckfrihetslagen.

Nu ska det bli annat ljud i skällan. Både Bo Bertilsson och JK ser i åtalet mot POX ett pilotfall. Flera serietidskrifter för vuxna står redan på kö hos honom för anmälan. "[Vi vill] pröva den här nya lagen som gäller från första januari 1989, så att man sen kanske kan få bort det här antal tidningar för det finns fler tidningar än POX då som vi menar man borde anmäla. Och som vi kommer att an-

mäla också om det skulle gå bra med den här anmälan." (Bo Bertilsson)

Som alltid när man misshandlar något och vill behålla sitt goda rykte, måste man smutskasta det man misshandlar.

Så också i detta fall.

Bo Bertilsson försäkrar i intervjun att "Ja, (det är) definitivt pornografi. Det här har ingenting med konst, det har ingenting med kultur att göra."

Att beteckna POX som en pornografisk tidskrift, och sammanlänka den med porrindustrin är ett utom-

ordentligt grovt förtal av både serierna i POX och av tidskriften själv. Vad Bo Bertilsson bygger sitt förtal på, utöver hans upprördhet å andras vägnar, framgår inte. Men så har mörkermän (och kvinnor) alltid argumenterat mot kultur de inte förstod eller ogillade. De har alltid dragit ner det de bekämpar i smutsen. Moralväktare anser sig ju slå vakt om kulturen, och en kulturmänniska misshandlar inte konst.

Därför blir i ett snyggt cirkelresonemang all kultur man vill misshandla per definition "icke konst". För man är ju kulturmänniska och värnar om konstens frihet.

Också JK och hans handläggare byråchefen Göran Håkansson förstår sig på det här med serier och konst. Göran Håkansson säger i radiointervjun att "vi tycker inte att det i det här fallet skulle vara fråga

"...för det finns fler tidningar än POX som vi menar man borde anmäla..."

"Vi tycker att det här är en form av underhållningsvåld"

om konst. Vi tycker att det här är en form av underhållningsvåld. Som man inte vill ha i tryckta skrifter."

POX är av alla våra tidningar den smalaste. Det ligger i dess natur. De åtalade serierna har alltså inte lästs av många ute i landet. Jag hoppas att detta specialnummer av POX når utanför den smala kretsen av POX-läsare, och utanför den något bredare kretsen av vuxenserielläsare. Vi har därför valt att i detta nummer avtrycka samtliga de åtalade serierna, så att ni kan själva kan bilda er ett omdöme.

INTE KONST..."

Censuringrepp mot kulturen är nämligen något som inte bara rör POX eller vuxenserier. Det rör kulturen i allmänhet. Och som det framgår av Bo Bertisslons inlägg i Radio Malmöhus så är han inte alls främmande att även i förlängningen ta itu med självaste det tryckta ordet. "Det kan säkert finnas skäl att diskutera det [...censurlagens utvidgning till att gälla även litteratur...] också och ...äh... nu får vi väl först pröva och se hur lagen funkar. Vi tycker att det är ett framsteg bara att lagen kommit. Den gäller tecknade alltså stillbilder också då alltså, tidningar då, tryckta skrifter då."

Vi rullar med full kraft tillbaka till det mörkaste 50-talet. Givetvis med de bästa avsikter och med moraliskt ansvar.

Censur är som en cancer. Vi avskaffade aldrig filmcensuren. Så den-

na censurcancer fick finnas kvar och bida sin tid. Så kunde den utvidgas till att gälla video. Sen låg den igen och ruvade. Nu har den slukat serier och fotografi. Vad kommer härnäst? Censurens cancer ger sig inte förännen har lagt allt under sig, och patienten är död. Historien är full av skrämmande exempel på detta. Hade vi lyckats avskaffa också vuxencensur för film, när vi avskaffade så mycket annan censur under 70-talet, då hade det varit mycket svårare för moralens väktare att lägga video och serier under sig.

Men det är med kultur som med att vara gravid eller död. Det finns bara två lägen. Kulturen är antingen fri, eller så är den ofri. Den kan lika lite vara bara lite ofri, som man kan vara bara lite gravid eller bara lite död. (Därmed inte sagt att alla former av censur är lika. Kulturen kan vara relativt välmående även under censur. Men den är alltid ofri under censur.)

Läs de åtalade serierna och döm

I ett bredare perspektiv kommer vi förstås till frågan om vi ska ha någon vuxencensur alls, vilket jag inte anser är nödvändigt. Vi bör istället införa ännu en åldersgräns uppåt till 18 år, där man får lov att ta del av allt vuxet mediautbud. Som vuxen bör man själv kunna avgöra vad man vill läsa eller inte. Man är antingen vuxen eller omyndig.

Uppenbarligen anser lagstiftaren, JK och Bo Bertilson med vänner att

vi vuxna svenskar behöver en förmyndare som ser till att vi får i oss rätt kultur och håller oss till rätt moral.

I ett civiliserat land ser man till att bygga bort censuren. Det gjorde vi under 70-talet. I 80-talets slutskede bygger vi istället ut censuren igen. Detta är beklämmande. Och farligt. Givetvis inte bara för konst och kultur.

Kulturyttringar kan man gilla eller ogilla men man bör inte kunna förbjuda

dem. Konst ska diskuteras, inte censureras, och detta gäller både den s.k. fina och den s.k. underhållningskonsten.

Konsten är antingen fri eller inte. Det finns inget mellanläge. Samma sak gäller för serier. För serier är konst.

Bort med all form av mediacensur för vuxna!

Horst Schröder
Förlagschef
EPIX Förlag AB

"...vi tycker inte att det i det här fallet skulle vara fråga om konst..."

"...det här har ingenting med kultur att göra..."

själv. Ni behöver inte gilla dem. Det som hänt med seriemediet ute i världen att det har vuxit i kapp film och litteratur när det gäller bredd, tema, uttryck. Du behöver inte gilla alla serier längre, lika lite som du behöver gilla all film eller all litteratur.

Frågan är: ska detta förbjudas? POX är som sagt en mycket experimentell serietidskrift. Det säger sig självt att vissa serier då kan stöta sig med den s.k. goda smaken. Detta är just konstens (inte bara konstens - men i synnerhet konstens) privilegium.

POX

BARNFÖRBUDNA SERIER!

POX är en serietidning för vuxna. Inte nog med det: det är en tidning med EXTREMA serier för vuxna. Det är den tidning där allt det mest udda, excentriska, avantgardistiska och svårklassificerade i serievärlden har förts ihop under samma papperstak.

POX är en kaotisk tidning, en tidning som är öppen för allt, som publicerar serier i alla möjliga genrer så länge de bara ligger tillräckligt långt från huvudfårorna i serieutbudet. POX utmanar alla, även sina egna trogna läsare. Den kastar sig från vild satir till lågmäld vardags- till surrealistiska färgfantaveller till ironiska bildpoem och upprörande, för udda grovt anstötlig och upprö-

POX har funnits sedan höstade allra flesta av 80-talets nalande serietecknare: amerikaner som Dori Seda, Gilbert Hernandez, Carol Lay, Art Spiegelman och Charles Burns, fransmän som Philippe Vuillemin, Jacques Tardi, Carali och Jean Teulé, italienare som Liberatore, Mattioli, Mattotti och Altan, spanjorer som Marti, Max, Das Pastoras och Pons, engelsmän som Hunt Emerson, Brian Bolland och Eddie Campbell, svenskar som Lars Andreasson, Gunnar Krantz, Joakim Lindengren och Mikke Hedberg, argentinare som Munoz och Sampayo, japaner... nja, bara en japan än så länge: Yoshihiro Tatsumi.

realism, från obscent klotter sier, från brutala thrillernonen är ibland grovt anstötlig och extrem konst blir ibland rande.

ten 1984 och hunnit publicera mest nyskapande och spän-

**Titta efter själv. Prenumerera på POX.
Pris för ett halvår (sex nummer) 175:-.
Betala till postgiro 99 73 03-3, Epix.
Eller ring tel 08/743 27 77, Titeldata.**

ÅTALADE SERIER

Den sjunde april anmälde Bo Bertilsson (ordförande i Malmösektionen av Folkaktionen mot pornografi) tidningen POX 1/89 för olaga våldskildring enligt den nya lag som utökar censuren till att gälla även tecknade bilder. Justitiekansler Hans Stark inledde förundersökning och beslutade att väcka åtal. Domen faller någon gång i höst.

"Omständigheterna är inte sådana att skildringen är försvarlig. Skildringen i bilderna innebär brottet olaga våldskildring" (ur JK:s stämningsansökan)

Ur Tryckfrihetsförordningens sjunde kapitel:

4 § Med beaktande av det i 1 kap. angivna syftet av en allmän tryckfrihet skall såsom tryckfrihetsbrott anses följande gärningar, om de begås genom tryckt skrift och är straffbara enligt lag:

13. olaga våldsskildring, varigenom någon i bild skildrar sexuellt våld eller tvång med uppsåt att bilden sprids, om inte gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig;

"...vi tycker att det här är en form av underhållningsvåld som man inte vill ha i tryckta skrifter." (byråchef Göran Håkansson i radiointervju)

"I tidningen förekommer bilder vari skildras sexuellt våld eller tvång. Bilderna förekommer i tidningen enligt följande: sid. 22 sidans övre hälft, sid. 27 sidans nedre hälft, sid. 46 sidans övre hälft, sid. 60 med undantag för övre vänstra bilden och sid. 61 översta bildraden, sid. 106 med undantag för översta vänstra bilden och nedersta högra bilden." (ur JK:s stämningsansökan).

Här följer serierna i återtryck. De åtalade bilderna finns angivna på respektive sida. Är skildringarna "med hänsyn till omständigheterna försvarliga"? Bo Bertilsson har dömt. JK har dömt. Byråchef Göran Håkansson har dömt. Döm själv.

DET SKÄNDLIGA

ETT ANSPRÅKSLÖST FÖRSLAG

Jag har fått veta att en berättelse som jag omarbetat för serieformen (Domarboken, nittonde kapitlet) har åtalats av svenska staten för att den innehåller bilder av våld mot kvinnor.

"För hitut den man som har kommit till ditt hus, så att vi få känna honom." (Dom. 19: 22.)

Den bok som berättelsen gjordes för var förlaget Knockabouts "*Outrageous Tales from the Old Testament*" (Avskyvärda berättelser från Gamla Testamentet). Avskyvärda är de åtminstone i mina ögon, eftersom det är historier som gör mig djupt upprörd. Just den här berättelsen gav mig en särskilt stark känsla av upprördhet, äckel och fasa, vilket jag försökte förmedla i min bearbetning och vilket tecknarna Steve Gibson och Mike Matthews lyckades beundransvärt väl med att fästa på papperet.

Det är en avskyvärd historia (jag rekommenderar dig att gå till en bra, o censurerad bibel och kontrollera den själv) på grund av de gärningar som personerna, vilka samtliga är alltigenom osympatiska, gör sig skyldiga till, och i synnerhet behandlingen av den aldrig namngivna biustrun, som när hon förs tillbaka från sin fars hus blir utlämnad åt en frustrerad mobb, som våldtar och mördar henne. Männerna är frustrerade därför att de har hin-

drats från att begå homosexuell våldtäkt på hennes man. Maken tar med sig hennes döda kropp hem och skär den i tolv bitar ("efter benen i hennes kropp"), som han skickar "omkring över hela Israels land".

En sjuk liten sägen, vidrig och kväljande. Jag undrar om de flesta av de människor som har sin bibel som rättesnöre ens vet om att den står där. De inre bilder av våld mot kvinnor som den framkallar hos läsaren och den nonchalanta skildring den ger av den ej namngivna biustrun är (åtminstone för mig) fullkomligt härresande.

När jag skrev manus till serien ville jag få fram detta, och jag bad Steve Gibson, tecknaren, att se till att våldtäktsscenen skulle väcka avsky och fasa; jag ville inte att en skymt av förhållande skulle smyga sig in; jag ville inte ha en våldtäktsscen som en vanlig man med våldtäktfantasier skulle kunna identifiera sig med. Han lyckades väl -

"Se, jag har en dotter som är jungfru, och han har själv en biustru. Dem vill jag föra hitut, så kunnen I kränka dem och göra dem vad I finnen för gott." (Dom. 19:24.)

alltför väl, i själva verket, och det slutade med att Mike Matthews fick rita om sidan. Men avsikten finns fortfarande där. Och våldet och fasorna framställs utan kompromisser.

Jag har blivit upplyst om att Sverige har lagar som förbjuder skildringar av våld mot kvinnor. Jag hoppas att detta gäller för det skrivna ordet också, men fruktar att det inte gör det; det skulle

vara intressant att se det där kapitlet skäras ut ur bibeln (och kanske en del andra kapitel också - Domarbokens elfte, till exempel). Det finns en felsyn som bäst har uttryckts av Dame Jill Knight, en engelsk konservativ parlamentsledamot, när hon uttalade sig i Radio Belfast för halvtannat år sedan i samband med ett försök att få "*Outrageous Tales from the Old Testament*" förbjuden. "Folk kommer här att få se en teckning av män som våldtar en kvinna och sparkar henne till döds, och de kommer att gå ut och göra samma sak", sade hon till intervjuaren, av allt att döma på fullt allvar - vilket innebar att hon tillskrev serieläsarna en "betingad reflex"-mekanism som skulle gjort Pavlovs hundar gröna av avund.

Jag har inte märkt att det hänt än. Inte heller har jag sett till någon tidigare juridisk motsvarighet, folk som hävdar att den ursprungliga källan, bibeln, fått dem att våldta och begå mord.

(Även om uttalandet "Gud fick mig att göra det" inte precis är någon okänd förklaring från män som begått upprepade mord eller mördat prostituerade.)

Men kanske är det så det fungerar. Om vi levde i en sockervaddsvärld, där allt var mjukt och snällt och det inte fanns några bilder på grymhet, kanske skulle det då inte finnas något våld, inga våldtäkter, inga mord, inget hat, inget som gör ont.

Men om det förhåller sig så, varför inte löpa linan ut?

Låt oss förbjuda alla bilder på våld - mot någon som helst, man

DÅDET I GIBEA

(Domarbokens nittonde kapitel)

eller kvinna. Det finns till exempel en bild på tortyr och mord som dyker upp ideligen jorden över, en bild på en man som dör under svåra plågor. Den (och dess symboliska återgivning) förekommer överallt. Den har till och med använts som ämne av några

av våra största konstnärer, och den har burits kring halsen av påverkbara små barn. Den bär utan tvekan ansvaret för många, många miljoner människors död - i krig, genom tortyr, med varenda metod som människan lyckats hitta på för att försäkra sig om att andra människor dör på ett så obehagligt sätt som möjligt - under de senaste två tusen åren.

Den föreställer en man med ett spjutsår i sidan, fastspikad vid ett kors av trä.

NEIL GAIMAN

Författare och skribent

NÄR TRIVIALKULTUREN VÅGAR HA AMBITIONER

Knockabout Comics' "Outrageous Tales from the Old Testament"

"...då tog mannen sin bihustru och förde henne ut till dem..." (Dom 19:25.)

(Avskryvda berättelser från Gamla Testamentet) presenterar Bibeln som du aldrig har sett den förr - som serie. "Perverterad och sjuk" var tidningen *Suns* omdöme. Och man är ju tvungen att

erkänna, att *Sun* borde veta allt som finns att veta om hur det är att vara perverterad och sjuk.

Problemet med slaskpressen är att den själv sysslar så mycket med att hitta på sjuka, perverterade historier att den inte kan tro att historierna om incest, stymp-

"...Och de kände henne och hanterade henne skändligt hela natten ända till morgonen; först när morgonrodnaden gick upp, läto de henne gå." (Dom. 19:25.)

ning och våldtäkt i "Outrageous Tales" är tagna direkt ur Bibeln.

Men det är just att boken strikt håller sig till den ursprungliga bibeltexten, som har stött diverse medlemmar av prästerskapet och konservativa parlamentsledamöter för pannan. De uppskattar inte att bli påmind om att orgier, bestialiska grymheter och praktiskt taget varenda sorts mord som det finns namn på (samt en hel del som det inte finns namn på!) finns instoppade i Bibeln. De arbetar efter teorin att om man inte låtsas om dem så försvinner de. Men faktum kvarstår att Bibeln - i synnerhet Gamla Testamentet - är full av hårresande exempel på människans grymhet mot andra människor, liksom på Guds grymhet mot människan. Kanske är det Bibeln själv som behöver censureras och desinficeras...

Så länge vi kan minnas har Bibeln satts på piedestal. Varje försök att utmana den, diskutera den, parodiera den eller på något sätt göra den mer lättillgänglig för en bred läsande allmänhet betraktas som en given måltavla för åtal för hädelse.

Mycket av ilskan över "Outrageous Tales" har riktat sig mot att den använder sig av serieformen. Serien betraktas i sig själv som en konstform som ska censureras, vilket man kan se på angreppen som riktats mot de nyligen utgivna serieversionerna av

berömda operor. Visst, det är okej att visa Sodom och Gomorra i en målning eller en bok - helst från 1700-talet eller äldre - för det är "konst". Men Gud

förbjude att någon gör det i en serie.

Serien är ett skräpmedium med låg status. Man utgår allmänt från att serier är för ungar, knarkare och tjockskallar som

"...fattade han en kniv och styckade henne, efter benen i hennes kropp, i tolv stycken..." (Dom. 19: 29.)

inte klarar av att läsa en bok. Folk tar anstöt av serien som medium därför att de inte betraktar den som elitbetonad nog för det allvarliga ämnet religion.

Och vad kan vara mer elitbetonat än Bibeln, med dess dunkla mytologiska och historiska anspelningar och dess otillgängliga språk?

Vad betyder "åstunda" och "tillstädja", förresten...?

JULIE HOLLINGS

Tecknare

(Ur den engelska serietidningen *Heartbreak Hotel* #2 -88)

Brev till en polisanmälarare:

DET FINNS INGEN FÖRSTÖRANDE KONST

Horst Schröder skriver till Bo Bertilsson

Hej,
Du är säkert förvånad över att jag skriver till dig. Det brukar inte höra till svensk kutym i såna här fall. Men du kan väl läsa brevet ändå?

Det gäller ju inte, hoppas jag, dig och mig som personer, utan två olika åsikter om vad konsten bör och icke bör göra i dagens Sverige. Om vad vuxna, myndiga människor bör ha rätt att läsa. Om vad staten bör ha rätt att förbjuda.

Det är ganska allvarliga och ganska grundläggande saker för vårt samhälle och för detta samhälles framtid. Och både du och jag är övertygade om att vi gör det rätta och motparten gör fel.

Så därför använder jag natten till att skriva till dig. Inte för att få dig att ändra din åsikt. Det kommer du knappast göra av ett brev. Sämt tar år. (Jag började för övrigt också en gång som censurivrare, fast av andra skäl.) Utan för att kanske få dig att förstå det jag gör. Det bör ju inte hindra dig ifrån att fortfarande hata och avsky det jag sysslar med. Men det kanske gör dig lite mera varsam med vad du slänger ur dig, med sättet du försöker slå ut min verksamhet i synnerhet och vuxenserierna i allmänhet.

Jag har fått en kopia på intervjun i Radio Malmöhus med dig och justi-

DEN TYSKA KONSTEN

"Dräm lgen locket, Agust, hon lever än."

Th. Th. Heine, 1901

tiekanslerns handläggare Göran Håkansson, och jag tycker att det är rätt beklämmande hur självsäkert både du och Håkansson dömer ut en konstform som ni så uppenbart inte vet någonting om.

Skulle du verkligen göra samma tvärsäkra uttalanden om det gällde modern film eller modern litteratur? Skulle JK verkligen gå in i litteratur eller film och plocka ut meningar ur deras sammanhang och åtala dessa lösryckta rutor och

meningar?

Så gjorde man under 50-talet i Tyskland, USA och England. Med tex "Lady Chatterleys älskare", "Lolita", "Den nakna lunchen", "Kräftans vändkrets" m.m. Och då dömdes man också ut dessa verk som pornografi osv på grund av lösryckta meningar och fraser. Det var bland annat det vi kämpade mot under 60- och 70-talen, och vi lyckades ju avskaffa de flesta censuringreppen. Bortsett från filmen (tyvärr).

Det gör mig beklämd att vi nu i Sverige ska återgå till dessa mörka 50-talistiska censurmetoder. Ett bra samhälle bygger bort censuren, inte utvidgar den, som vi gjort under de senaste åren.

Jag förstår ärligt talat inte alls varför du anmälde just POX. Den, om nå-

gon, av våra vuxenserietidningar luktar ju konst lång väg. Samtliga tecknare som förekommer i den är etablerade serie-skapare som står vid sidan om de breda underhållningsserierna. POX är vår tidning för feministserier, bögserier, experimentserier m.m. Det är klart att den ibland är upprörande, att den utmanar den goda smaken. Det har ju alltid varit konstens - och inte bara konstens - rätt och privilegium.

Låt mig gå igenom de serier det gäller:

RESAN TILL BETLEHEM UR DOMARBOKEN av Nell Galman, Steve Gibson och Mike Matthews

Är det inte i själva verket oändligt mycket mera upprörande att det i Bibeln (som bör finnas i alla kristna hem!) finns en utdragen, detaljerad berättelse om en man som skickar ut sin hustru för att våldtas tills hon dör, som sover gott under tiden, sedan styckar upp henne och skickar kroppsdelarna till landets stamhövdingar för att dra igång ett utrotningskrig mot en hel by (på samma sätt som när nazisterna utplånade Lidice för hämnas på några motståndsmän. Nej, nesligare ändå - han hade ju själv skickat ut henne att bli våldtagen). Och sedan, när utplånandet av byn är avslutat efter ett utdraget krig, som skildras i bästa Cecil B. De Mille-våldssekvenser, skaffa kvinnor (med Guds goda minne) åt den "felande" (tala om kollektivskuld!) stammen, genom att slå ihjäl ytterligare ett helt samhälls män, barn och gifta kvinnor?

Är det inte oändligt mycket mera upprörande att det finns i Bibeln, än att en serieskaparesätter bilder till denna groteska sekvens? Vad dessa serieskapare har gjort skulle kunna falla under hädelseparagrafen (som tack och lov är avskaffad), men knappast under begreppet "våldspornografi".

ÄLSKADE KOLLI

av Michael T. Gilbert

Varför ska en ganska inträngande och nyanserad skildring av en kvinnas sexualskräck och väg in i mörkret vara våldsporr? Visst, hon har missbrukat en förlamad krigsveteran. Men det händer också i verkliga livet. Bara dagen efter det att jag fick veta om din anmälan, läste jag i DN om ett fall i Malmö, där en förlamad och mentalt handikappad kvinna hade upptäckts vara gravid i 26:e veckan, sedan hennes vårdare våldfört sig på henne. Om vi tryckt en serie om den händelsen, hade det då också varit våldsporr?

Som jag känner Gilberts serier, hyser jag dessutom en stark misstanke om att även denna serie bygger på en verklig händelse. Han brukar ta avstamp i det som händer honom eller hans vänner. Men även om den inte gör det, är det en utmärkt serienovell, och den är knappast gjord för att vara upphetsande.

MODERSHJÄRTAT av Andrea Pazienza

Detta är ju för all del en ganska rå berättelse, en sorts finnick ungdomsdröm, även om det kan vara tänkbart att något sånt har hänt (inte för att serier, lika lite som annan kultur, måste hålla sig till verkligheten). Men du kan väl knappast påstå att sekvensen som åtalats är våldspornografisk? Du, om någon, borde väl veta hur våldspornografi, eller vanlig pornografi för den delen, skulle ha skildrat orala och vaginala samlag i närgångna bilder. Hela serien är ju i själva verket ytterst återhållsam. Man ser ju inte ens minsta skymt av ett sexorgan, bortsett från de komprometterande fotona. Och nog hade det funnits möjlighet att visa sexorgan i denna serie utan att bli osmaklig. Men Pazienza undvek detta med flit (för han kan mycket väl få för sig sånt i andra serier, när han är ute i andra syften). Här ville han dock uppenbarligen undvika ens minsta misstanke om

JK:s beskrivning av de åtalade serierutorna enligt Expressen 11/5:

- Två monsterliknande figurer sparkar och våldtar en kvinna.
- En lieman piskar bröst, sköte och stjärt på en naken kvinna.
- En sjuksköterska utnyttjar en psykiskt passiv krigsinvalid sexuellt.
- En läderklädd kvinna piskar sin chef, fastbunden i en säng.
- Två män våldtar en kvinna samtidigt i sköte och mun.

porr eller underhållningsvåld. Han var ute i helt andra ärenden. Serien ingår i en cykel serier om ett ungdomsgång, där han försöker spegla en stämning i det italienska samhället. Pazienza har sedan mitten av 70-talet fram till sin död i år varit en av de största moderna serieskaparna, vars arbeten sträckt sig över satir, poesi, humor, realism.

Hade Pazienza hållit på med våldsporr eller vanlig porr, skulle han nog ha varit en internationell stjärna vid det här laget. Som du säkerligen vet utmärker sig porren i allra högsta grad för att sakna nationell förankring: den ska vara internationellt gångbar. Men Pazienza var så djupt rotad i sitt samhälle och sin samtid att han inte nådde särskilt långt ut över Italiens gränser, även om alla som är orienterade i moderna serier känt till honom. Bara i Spanien har han också blivit något av en stjärna.

HOR PÅ KONTOR av Dori Seda

Dori Seda, hon med läderdressen och piskan, har varit den mest lysande nya kvinnliga serietecknaren som kommit fram under 80-talet i den självbiografiska och feministiska genren. Hänsynslöst självutlämnande, självvironisk och bättre för var serie hon gjorde. Hon dog i februari i sviterna efter en lunginflammation, och jag saknar henne djupt. För övrigt kan det nämnas att hennes yrkesbröder och -syster efter hennes död har instiftat ett pris till hennes ära, som delas ut till årets mest lovande kvinnliga seriedebutant.

Att ens misstänka att Dori Seda skulle syssla med porr, hur mycket än vissa inslag kan påminna om det för en oinvigd, är helt enkelt groteskt. Jag har svårt att fatta, ärligt talat, att varken du eller JK har sett att den serie som väckt anstöt hos er är en satir över klyftan i maktförhållandena på jobbet och i privatlivet.

FE av Damian

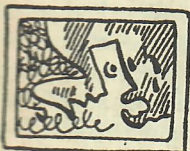
Damian är en av de många serietecknare som exploderade fram i Spanien efter Francos död. Spanien är fortfarande, efter all den tid som gått, ett land där det sjuder av nya, udda serieskapare. Inte särskilt kommersiella för det mesta, men utomordentligt nyskapande. De tycks ha mycket att hämta in efter alla år av fascistiskt förtryck. Dit hör också skildringen av sexualiteten i dess olika aspekter.

Damian använder ofta s.k. "kinky" sex - bondage, s/m - i sina serier. Ibland gör han också ren porr i den andan. (Jag ser inget fel i det, men det hör inte hit just nu.) Hans icke-porr-serier tar ofta fasta på spänningen mellan samhället och isolationen och sexuellt tvång mot andra, mot sig själv. Så också i "Fe". Om du tittar på serien, läser bilderna, då ser du att den utspelar sig i ett förstört samhälle. Det finns ruiner. Rummet kvinnan vistas i är kallt, nästan naket. En nakenhet som speglas också i hennes kroppsliga nakenhet. Den är plågad, inte alls sexig, porrigt upphetsande. Inte ens upphetsande enligt s/m-porrrens bildikonografi. Där ska ju - som du säkert vet - kvinnan (som det för det mesta gäller) trots allt väcka föreställningen hos betraktaren (mannen för det mesta, antar jag) att hon i all sin smärta ändå njuter av det hela. Det hittar du inget av i "Fe".

Läser du vidare i seriens bilder, så

som utspelas i serien är framkallade av Fe på hennes personator. En framtida manick (för det är ju uppenbarligen ett framtidssamhälle) som kan omsätta psykiska impulser i bild eller hologram. Det finns även en annan tolkning: att detta enbart är hennes fantasi innan hon sätter igång datorn. Det förvridda "caligari-ska/expressionsitiska" perspektivet skulle passa därtill. Det är i vilket fall som helst en djupt uppskakande serie om just ensamhet, om människan som har förlorat kontakten t.o.m. med sig själv, om en "verklighet" där behoven av ömhet, närhet, sexualitet bara kan komma fram i förvrängda, självstraffande former. Det är så långt från våldsporr, s/m porr, vanlig porr eller underhållningsvåld som man kan komma.

Man bör kanske också vara uppmärksam på att både ikonografin (mannen i kåpan) och titeln ytterligare understryker kopplingen mellan samhället och förtrycket - för båda syftar ju givetvis på autodafé, den spanska inkvisionens religiösa förtryck. För övrigt borde man

Storm P

Jag tänkte väl det - det är en flskl

väl i en tid, då markis de Sade får kultu-
rell upprättelse i Sverige och diskuteras
på allvar, inte längre behöva reagera
automatiskt negativt vid minsta tecken
på s/m?

"Vi menar ju att när det gäller dom här tidningarna som vi anmält, den tidning vi anmält, så är (vårdskildringen) icke försvarlig, för där handlar det om ett förhållande utav våldtäkt och incest och andra sexuella övergrepp."

Bo Bertilsson

I Radio Malmöhus 22/6

Ingen av de åtalade serierna har det ringaste med porr eller underhållningsvåld att göra. För det håller du väl ändå med om, att enbart förekomsten av sexuella handlingar eller våld inte automatiskt gör något till porr eller underhållningsvåld? Porr ska ju ha till syfte att kåta upp människor, väcka deras sexuella lust, precis som en thriller ska fångla dig och en rysare ge dig kalla kårar.

Nog utgår jag ifrån att svenska folkets förhållande till sexualitet är inte så stort att de blir uppkåtade av de serier i POX som du kallat för porr. Och om någon till äventyrs skulle bli det, så har vederbörande nog skadats av helt andra faktorer i sin uppväxt och omvärld än vad han/hon någonsin skulle kunna skadas av POX.

Jag känner mig alltså bestört och mycket kränkt å mina egna, mina medarbetares och de berörda tecknarnas vägnar över att du kallar dessa serier för pornografi och POX för en pornografisk tidning.

Du är också mycket vårdslös i ditt sätt att angripa saker och ting, och håller dig inte ens särskilt noga till det man med mycket god vilja skulle kunna se som sanning enligt ditt sätt att se.

Du anmälde POX för barnpornografi. Det finns inte ringaste tillstymmelse till barnpornografi i detta nummer. I Radio Malmöhus-intervjun säger du att de åtalade serierna och detta nummer förhållande våldtäkt och incest?!

Om jag nu ett ögonblick överser med att du tolkar serierna i POX som ett förhållande (vilket givetvis är groteskt fel), så finns det i alla fall ingen incest där. Men det var väl ett alltför bra nyckelord, som genast skulle driva upp alla

medborgare på barrikaderna, för att du skulle kunna låta bli att använda detta skamgrepp?

När du sedan uttryckligen karakteriserar hela tidningen som ren pornografisk tidskrift och länkar ihop den med porrindustrin, lämnar du mig inget annat val än att försöka väcka åtal mot dig för grovt förtal och skadande av affärsverksamhet (eller hur nu den rätta lagtermen lyder).

Du har på ett mycket ansvarslost sätt utnyttjat din position och den tyngd som din förening har för att skada mig och förtala min verksamhet. Att döma av dina uttalanden i Radio Malmöhus är du uppenbarligen mycket negativ och aggressivt inställd till hela fenomenet vuxenserier, du hotar med ytterligare anmälningar och du vill få bort vuxenserietidningarna.

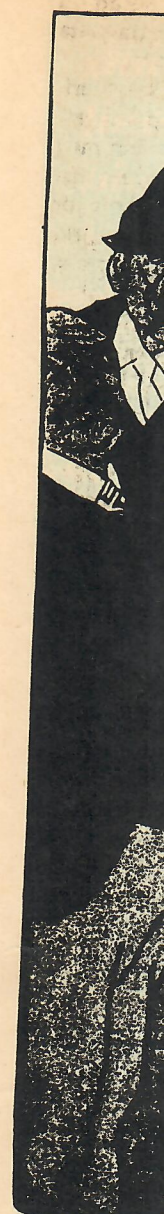
Jag känner mig inte bara kränkt, utan också hotad i min verksamhet, som jag är mycket stolt över.

Ingen av våra tidningar är någon större framgång. Det är svårt att bryta ned de fördomar som säger att serier ska vara enbart harmlös (?) underhållning för barn. Vi har slitit som hundar under fem år, vi har jämt varit underbemannade, överarbetade och underbetalda. Under de första åren har jag inte ens tagit ut lön. Vi har haft nog att göra med att överleva de svartlistningar, illvilliga utfall och andra tilltag som vi råkat ut för när vi försökt införa i Sverige en kulturyttring som ånjer det bästa anseendet ute i Europa och i USA sedan drygt 15 år tillbaka.

Vi har för all del fått en hel del kulturstöd för vår verksamhet under åren, och goda recensioner, rentav två gånger pris för årets bästa serialalbum. Men det har ändå inte nämnvärt förändrat de trånga villkor vi arbetar under.

Det har varit och är fortfarande svårt för denna kultur i Sverige. Men det du gör nu är ju direkt livshotande för den. Låt gå för att jag nog blir frikänd i rätten, för ingen som väl läst dessa serier bör rimligen kunna se dem som våldspornografi. De faller helt under begreppet konst.

Men människorna ute i landet, och återförsäljarna, de vet ju lika lite som du och JK speciellt mycket om denna konstform. Det finns stor risk för att de fäster sig mer vid dina utfall än vid ett frikännande. Risk för att återförsäljarna blir

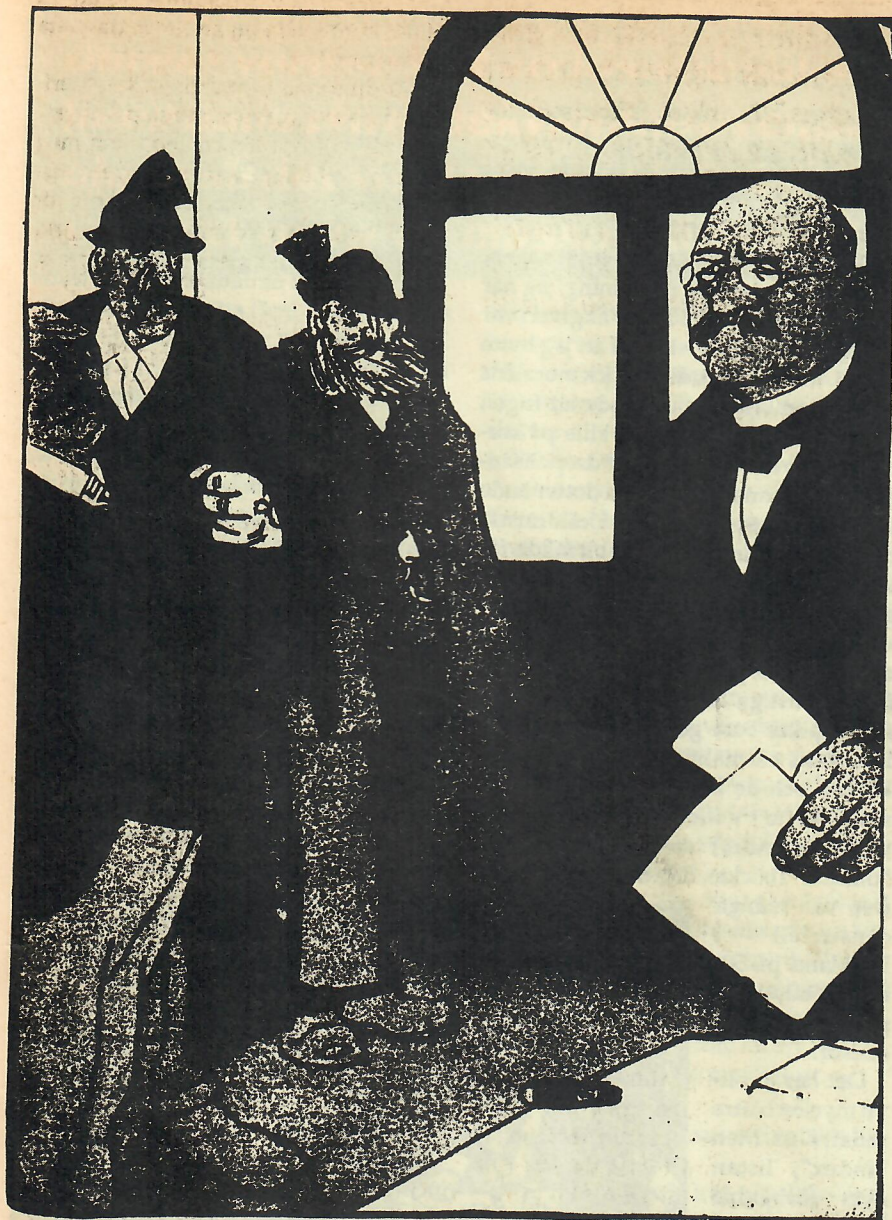

HOS POLISEN
"Nä, nu får du
dag tar vi en

rädda för påhållning
hålla sig med
många läsare,
av vuxenserier
tersom du har
är "definitivt p
enting med ko
göra".

Så litet som v
ha uppnått ditt
kända. För om
le inget av de s
gen våga sig på
inte bara är rätt
drar på sig påhållning
Det är därför
POX, Epix m.m.
hertidningar,

Det är svårt att bryta ned de fördomar som säger att serier ska vara enbart harmlös (?) underhållning för barn.

Eduard Thöny, 1912

HOS POLISEN I MÜNCHEN

"Nä, nu får det vara slut på rolligheterna med att jaga mördare. I eftermiddag tar vi en runda i konstbutikerna igen och letar efter nakna bilder!"

rädda för påhopp och inte längre vågar hålla sig med mina serier. Risk för att många läsare, som kunde ha stort utbyte av vuxenserier, aldrig prövar på dem, eftersom du har gjort klart för dem att det är "definitivt pornografi. Det här har ingenting med konst, inget med kultur att göra".

Så litet som vårt förlag är, skulle du då ha uppnått ditt syfte, även om vi blir frikända. För om vi skulle gå omkull, skulle inget av de större, kapitalstarka förlagen våga sig på en ge ut konstform som inte bara är rätt olönsam, utan dessutom drar på sig påhopp och repressalier.

Det är därför jag känner mig hotad. POX, Epix m.m. är inga kapitalstinna herrtidningar, som kan ta en anmälan

med upphöjt lugn.

Så därför ska jag försöka stämma dig för förtal. Men jag vill att du ska veta att det inte riktar sig mot dig personligen, utan mot ditt förbunds politik och sätt att agera.

Jag hyser också en svag - men dock - tilltro till att du kan lära dig att förstå serierna i POX. Inte att gilla dem, för det är nu en gång en mycket smal tidskrift t.o.m. inom den smala vuxenseriesektorn, men att förstå att de görs av "seriösa" skapare som visst ibland är ute efter att chockera, men inte alls efter att skriva porr eller underhållningsväld.

Därför har jag lagt in dig för en gratisprenumeration på POX under ett halvt år.

Försök åtminstone att läsa serierna utan att genast stirra dig blind på bilder du tycker är osmakliga. Jag antar att du har lärt dig att förstå att en del upprörande litteratur också är konst, utan att du för den skull behöver gilla den alls.

Den här sortens bråk borde vara onödiga med lite bättre kunskap. Jag medger gärna att det i andra tidningar från vårt förlag har förekommit serier som det ibland kunde funnits fog för att låta bli att publicera. Jag kan själv nämna flera serier som jag helst utgående från mina egna värderingar borde ha avstått från att trycka.

Väl att märka, inte för att jag skulle vilja förbjuda dem, utan för att jag inte kan stå för dem - konstnärligt, innehållsmässigt eller i ett fall politiskt. Den sortens olyckor i arbetet är svåra att undvika i en publikation som ska utkomma regelbundet. Ofta är man också bunden att ge ut alla delar i en serie som man köpt in innan den var färdigställd.

Men ingen av dessa serier (eller böcker eller filmer) bör ju förbjudas eller censureras, bara för att jag inte gillar dem av kanske helt godtagbara skäl.

Det finns ingen som definitivt kan dra en skiljelinje mellan konst och icke-konst, fast du verkar tro det. Jämför vilka bok- och filmrecensioner som helst, och du ser att t.o.m. människor som yrkesmässigt sysslar med att bedöma litteratur eller film kan ha vitt skilda åsikter om ett verks konstnärliga värde. Inom en generation kan "skräp" upphöjas till "konst" (senast hände det med spaghettivästern) och "konst" kastas på skräphögen. Litteratur- och konsthistorien är full av såna händelser.

Om inte ens yrkesmänniskor kan dra någon skiljelinje, hur ska då du eller jag kunna inbilla oss att vi skulle klara det? Det enda som återstår då är en rent formalistisk definition: konst är det som görs av konstnärer. Och en konstnär är den som av ett betydande antal utövare av samma konstart har blivit erkänd som konstnär. Och det säger inte så mycket mera än att man ska hålla fingrarna borta och låta folk sköta sitt.

Konstnärer får skapa. Förläggare får förlägga. Handlare får sälja. Och läsare får köpa eller låta bli att köpa.

Då skulle man också slippa den groteska klassaspekten som döljer sig i censurlagstiftningen. För som det är, får den bildade borgaren ha sitt "våld" och sitt "snusk" i fred, bara han är tillräckligt

förfinad för att kunna få ut det ur Miller, Selby, Nabokov, Celine, Arrabalosv, osv, osv. Men när den mindre förfinade medborgaren vill få ut samma "kick" ur alster som saknar såna litterära kvaliteter, ska då lagen sätta stopp för det? Den cineastiska finsmakaren får ha "Salo" och "Pretty Baby" i fred, men "filmproletären" får sin Clinta beskuren och sin Romero totalförbjuden?

I anständighetens namn och i likheten inför lagens namn borde vi då förbjuda

"Tidningar av det här slaget är en skamfläck för tryckfriheten. Det finns ingen anledning att ge ut serier som förstör människor."

Bo Bertilsson om POX I
Expressen-intervju 11/5

allt som kan väcka anstöt. På alla områden. Högt och lågt. Men skulle du vilja leva i ett sådant samhälle?

Vi har redan en lagstiftning som gör folk till spioner och belönar angiveri. Jag tycker inte att det är särskilt smakligt att gå runt och kolla vuxna människors läsvanor, eller om en videohandlare har någon "olaglig" rulle, för att sedan sätta fast dem. Jag tycker det är rentav osmakligt att videohandlaren i fråga sedan kan ställas ut i Öholms "Svar direkt" till offentligt begäbbande, medan angivaren får framstå som en hedersknyffel och prydnad för samhället.

Jag har svårt att se någon principiell skillnad mellan att ange "politiska oroselement" i Kina och att ange "brottsliga" videohandlare och förläggare m.m. i Sverige. I Kina finns det åtminstone en "ursäkt": angivarna kanske känner sig hotade själva och vill hålla sig väl med makthavarna. Men i Sverige?

Det är inte särskilt bra för ett samhälle om lagen uppmuntrar spioneri och angiveri. Och jag tror egentligen inte heller att det är bra för dem som håller på med det. Visst, man känner sig antagligen också stolt över att man gör något som man själv anser vara en nyttig samhällsinsats. Men känner man sig verkligen bara stolt över det?

Jag antar att du blir upprörd över den parallell jag drar.

Jag antar också att du är upprörd över Khomeinis dödsdom över Rushdie. Men är det i princip så olik det du förespråkar? Jag menar givetvis inte att du vill avliva mig. Utan så här: nog borde du

kunna förstå att islamiska fundamentallister vill ha bort ett verk som så totalt skymfar centrala värden för miljontals människor. När du vill få bort serietidningar som - enligt din åsikt, och antagligen en del andras också - skymfar vissa värden, om än lika centrala, för svenskarna?

Det kanske inte hör riktigt till saken, men det präglar min inställning: jag har vuxit upp i ett samhälle där angiveri var vanligt. Det var ett skäl till att jag bytte land. Under min studietid gick moralens väktare omkring och kollade att ingen tjej stannade över hos sin kille på studentrummen. Grannar kunde polisanmäla att grannens myndiga dotter hade sin fästman över natten i föräldrarnas bostad. Föräldrarna kunde bli fällda för koppleri. På samma sätt som spioner nu går omkring för att sätta fast "brottsliga" videohandlare, gick då spioner omkring och köpte "p-piller" för att kunna sätta fast "brottsliga" läkare. För på den tiden fick p-piller bara ges till gifta kvinnor. Det fanns ett mäktigt förbund, stött av kyrkan och de konservativa krafterna, som hette Volkswartbund (Folkvårnsförbundet) som slog till mot "omoral" i böcker, film och andra media.

Det var många censurfall i Tyskland på 50- och 60-talet, och mycket själv-censur.

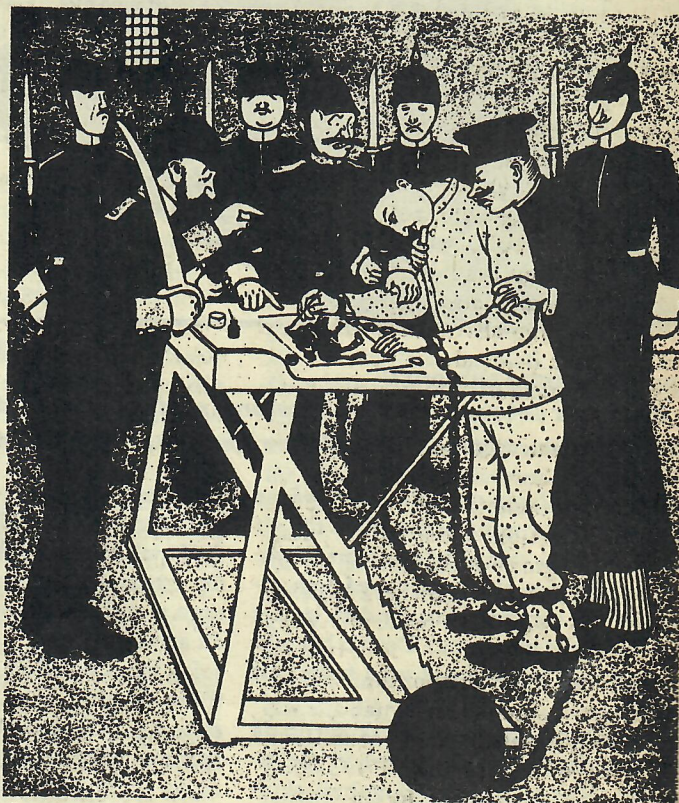
Det har ju blivit mycket bättre sedan dess. Men "index", listan över förbjudna böcker, finns kvar. Du får visserligen trycka dem, men du får inte annonsera dem, inte skylta med dem i din affär. De böckerna är praktiskt taget döda. På den listan finns också en hel del serier. Och det finns serieförläggare som tar sin tillflykt till själv-censur hellre än att riskera ruin.

Är det så du vill ha det också hos oss?

Det vill du säkert inte. Men

är du så säker på att dina, förhoppningsvis mycket välmående, insatser inte på sikt skulle leda dithän? Ur filmcensuren för vuxna (som vi aldrig lyckades avskaffa) kröp det fram videocensur för vuxna. Och ur den har det nu krupit fram serie- och fotocensur för vuxna. I radiointervjun med dig ställer du dig inte främmande för att utvidga censuren än mera till att omfatta även rena texter (litteratur).

Än så länge gäller det "bara" "olaga våld och sexuellt tvång". Men kommer det att stanna där? Det finns säkert många som tycker illa om "vanlig pornografi". Ska inte deras krav på censur också höras? En liten samhällskantring till, lite mera aids, så blir homosexualiteten olaglig igen. I England har de just infört en lag som förbjuder "propaganda för homosexualitet som en alternativ levnadsform". Jag kan gott tänka mig att det finns en icke obetydlig grupp medborgare hos oss, som skulle tycka det vore en bra lag att införa. Alla religiösa grupper skulle säkert bli glada om hädelseparagrafen skulle återinföras...

Th. Th. Heine, 1898

HUR JAG KOMMER ATT GÖRA MIN NÄSTA TECKNING*
"Allvarligt är livet, munter är konsten"

*På grund av föregivet majestätsbrott sattes herr Th. Th. Heine 2 november i häkte, där han alltiämt försmäktar.

Om det vore så lätt att lösa de samhällsproblem vi antagligen båda två är bekymrade över, så vore det bara att förbjuda så det visslar om det. Det finns ingen kultur som är värd att offra en massa människoliv för.

Jag kunde fortsätta flera sidor till, men du förstår nog vart jag vill komma. Att börja med censur är farligt. Den blir lätt en cancer som ger sig först när den har slukat alla levnadsområden. Som sagt, jag vet vad jag talar om, för jag växte upp i ett samhälle där censuren hade stor makt över hela livssfären. Du vill säkert lika lite som jag ha det så. Men jag tycker att dina insatser och ditt förbund är farligt nära att bereda jordmånen för ett sådant samhälle.

Hur ska vi egentligen ha det med medborgarnas myndighet i vårt land? Jag tror inte att man kan vara myndig bara på vissa områden, lika lite som man kan vara bara delvis fri, bara lite gravid, bara lite död. Allt detta är områden där det bara finns ett antingen-eller.

En myndig medborgare bör ha rätt att själva hantera sin mediekonsumtion, utan att staten eller folkaktioner lägger sig i med repressalier. En fri konst (och underhållningskonst) bör själv bestämma vad den vill gestalta, utan att behöva frukta att bli vingklippt.

Är det så svårt att ha lite tillit till att folk själva så småningom tröttnar på saker de inte har behov av? Och om de har behov av dem, så finns det ingen censur i hela världen som kan sätta stopp för dem. Ett av de mest ytmoraliska av samhällen, det viktorianska England, hade sin tids ymnigast florerande pornografi under disken.

Och omvänt: i Sverige ville alla se "Motorsågsmassakern" och "splatter movies" efter uppståndelsen kring det fenomenet. Men de flesta tröttnade snabbt, när de väl hade sett några av dessa rullar. För de har ju helt enkelt inte mycket att erbjuda ens i fråga om underhållningsvärde. Videohandlarnas statistik visar detta tydligt.

När det gäller våldspornografin, som du uppenbarligen siktar in dig på, tror jag helt enkelt inte att det finns någon särskilt god grogrund för sånt i vårt land. Vi har ett ganska avslappnat förhållande till religionen, och ett ganska fritt förhållande till sexualiteten. S/m är bara stark i samhällen som länge präglats av en hård religiös styrning, strikt sexuell reglering, straffbehov och extremt låsta könsroller. Medelhavsländerna är ett bra exempel på detta, både när det gäller heterosexuella

och homosexuella former av s/m. Jag har svårt att tänka mig att Jean Genets "Rosenmiraklet" eller Pauline Reages "Berättelsen om O" skulle ha kunnat skrivas i Sverige. Vi har inte det samhällsklimatet. Däremot kan det för all del finnas publik för detta i Sverige, om än mycket begränsad. Men låt dem ha sin litteratur i fred då.

I våras framträdde en kvinna med s/m-läggning i DN och vågade klandra den nya lagen (som du nu åberopar mot POX) för att den frántar henne rätten till den porr som hon anser sig behöva. Jag tyckte det var vämjeligt hur hon av Maj Fant och andra med den rätta, officiella moralen förpassades bort i skamvrån för att hon inte ville förstå att censurlagen tillkommit för att skydda hennes värdighet.

Konsten i alla dess former står för all del i ett dialektiskt förhållande till sitt samhälle. Den påverkar samhället till viss grad, skapar värderingar, men mest är det dock samhället som skapar konsten, som en spegel, som en dröm, som en mardröm, som en projektion.

Du säger att dessa serier "förstör människor".

Det gör de inte alls. Lika litet som annan konst. Det finns ingen "entartad" konst, ingen "förstörande" konst, annat än i diktaturens ordbok. Konsten kanske visar hur människorna förstörs. Men förstörandet, det står alltid andra människor för, och samhället.

Om det vore så lätt att lösa de samhällsproblem vi antagligen båda två är bekymrade över, så vore det bara att förbjuda så det visslar om det. Det finns ingen kultur som är värd att offra en massa människoliv för.

Alla revolutionära författare har fått lära sig att det inte går att skriva fram revolutionen, tyvärr. Lika lite går det att skriva fram våld och fascism. Om påverkan vore så direkt som du och många censurivrare tycks anta, då skulle vi inte kunna visa "Psycho" utan att åtminstone en åskådare skulle bli mördare. Då borde vi genast förbjuda alla berättelser om bankrån, stöldkupper och aktiesvindlar. För nog måste väl människor lättare bli påverkade att förgripa

Storm P

- Mycket ofta är det bara ett tuppfjät mellan litteratur och makulatur!

sig mot egendom än mot levande människor?

Jag känner till få fall där man tydligt kunnat visa en påverkan från media. John Lennons mördare var tydligen påverkad av Salingers "Räddaren i nöden". Ska vi därför förbjuda "Räddaren i nöden"? Var det inte snarare så att boken blev en katalysator för det som hade funnits långt tidigare inom mördaren, och funnits där av helt andra skäl? Samma sak med mannen som försökte mörda Reagan (tror jag). Det var visst ett eller annat grumligt med filmstjärnan Jodie Foster. Men det väl ändå knappast hennes fel?

Omvänt tror jag knappast att alla de stadgade familjefäder, sambor m.m. som äntligen släpps fram i ljuset som incestförbrytare har påverkats till sina brott av flitigt läsande av incestförhållande barnporr. Det är inte ens säkert att de över huvud taget läst mycket porr. De flesta hittar nog på sina övergrepp så att säga "på eget bevåg", utan mediahjälp.

Jo, nu kom jag på två slag av mediapåverkan som är direkt och flerfaldigt be-läggbar: popgalor har lett till flera upplopp och bråk, och fotbollsmatcher till flera gatubataljer. Fast än så länge har väl ingen på allvar försökt föreslå att man ska förbjuda popgalor, våldsamt musik eller fotboll?

Kulturen förändras inte genom censur (eller rättare sagt, censuren förändrar den bara till det sämre), utan genom samhällets förändringar.

Du behöver bara gå tillbaka till sekelskiftets barnlitteratur och framåt för att i praktiskt tagit alla barnböcker och underhållningsböcker och en hel del "finklitteratur" hitta nedvärderande passager om tredje världens folk. Inte därför att författarna i och för sig var rasister, utan därför att de levde i och präglades av ett samhälle som behövde dessa värderingar för att kunna leva med sig själv.

Dessa samhällen hade antingen kolonier eller var sura över att de inte hade det, och de utnyttjade grovt tredje världens folk även i de fall de var utan egna kolonier. Detta stod i skriande kontrast till deras egen uppfattning om vad som var rätt (enligt Bibeln m.m.). Det kunde bara bli rätt, om de som utnyttjades inte var fullvärdiga människor. Annars gick det inte att fortsätta med verksamheten och bibehålla sin självrespekt.

Följaktligen återfanns nedsättande rasklichéer inom hela litteraturen (och bildkonsten) även hos progressiva konstnärer.

Att de inte längre finns idag, bortsett från enstaka undantagsfall, beror ju inte på att några bekymrade censorer lade locket på, utan på att den sortens kolonialism inte finns längre, att den har bytt ansikte, och att därmed dessa värderingar tonat bort. I gengäld har vi fått andra fördomar, som finns i alla lager, som motsvarar den nya tidens kolonialism och som är kopplade inte så mycket till dåligt samvete som till känslan av hot. Men det är en helt annan diskussion.

Jag kom just på att på sätt och vis gjorde du samma sak när du kategoriskt förnekade allt konstnärligt och kulturellt värde hos serierna i POX. Du vill inte ge dig på konst och kultur, så när du gör det ändå, måste därav följa att detta inte är konst och kultur. För annars skulle du ju inte ge dig på det.

Du talar om konstens frihet i din radiointervju, men du vill med lagens hjälp tvinga mig till den fegaste, ynkeligaste av alla censurformer som finns - självcensur. Jag ska avstå från att publicera seriekonst som jag anser vara värd att publicera, bara för att den kan väcka anstöt hos människor som har som helst aldrig skulle drömma om att läsa moderna vuxenserierna. Jag ska skrmmas till underkastelse med hot om böter, fängelse, förtal, ekonomisk svårö, kanske rentav yrkes-

förbud om jag inte ger mig.

Så långt kommer det nog inte att gå, även om du mot förväntan skulle få din vilja fram och få mig fälld. Eller om åtalet skulle skrämja bort handlare och läsare.

Jag har byggt upp det här förlaget genom att satsa min lägenhet, min kunskap och min entusiasm. Jag anser att vi har gjort en enorm kulturgärning och berikat det land jag valde som nytt hemland för snart tjugo år sedan. Jag är också beredd att slåss för full yttrandefrihet även för vuxenserierna. Dock bara till en viss gräns. Jag tänker inte dra ekonomisk ruin över mig om det skulle visa sig att jag faktiskt inte får stöd för min sak och den kulturs sak som jag företräder. Det finns viktigare saker i livet än serier. Jag har fört hästarna till vattnet gång efter annan. Om de inte vill dricka kan jag inget göra åt det.

Men jag hoppas förstås att fem års enträget slit inte varit helt förgäves, och att läsarna och handlarna kommer att ställa upp på vuxenserierna. Men om inte, tja, då får du nog som du vill, och dessa tidningar försvinner under några år. Sen dyker de förstås upp igen. Man kan aldrig ta kål på kulturen, man kan bara driva den under jorden. Och när man minst väntar det hoppar den upp igen som gubben ur lådan. Fast då skulle det nog bli en annan gubbe som tillhandahöll lådan. Och kanske en annan gubbe som försökte slå sönder lådan.

Jag såg i artikeln i lördagens Expressen om att du kände dig kränkt av att jag dedicerade ett nummer av POX till dig och tryckte av din polisanmälan. Någon reporter ringde upp och sa att du ansåg jag hade "missbrukat min makt som förläggare".

Nåja - någon särskilt stor makt som förläggare har jag ju knappast missbruka, även om jag ville göra det. Upplagan för POX ligger omkring 3500 ex. Men bortsett från det, var det inte för att kränka dig som jag gjorde så. Utan för att klart och tydligt markera att jag inte har någonting att skämmas för. Att jag kan vara lika stolt över polisanmälan som t.ex. förläggaren Girodias bör ha varit när han på 50- och 60-talen anmäldes för att ha publicerat Nabokovs "Lolita" och annan "obscen" litteratur. Det var mitt sätt att klart säga ifrån att anmälan, och numera stämningen, är ett helt befängt tilltag även under de gällande (för all del också befängda) censurlagarna.

Vad hade jag annars för val, när du med hela ditt förbunds "moraliska styrka" brakar ned på en liten tidskrift och en rätt liten konstform i ett kultur-

klimat som redan underblåser censurstämningar? Jag fick höra på TT-nyheterna att jag blivit anmäld för barnpornografi och våld - tala om makt och missbruk av denna.

Om någon har kränkt någon, så har du kränkt mig, mina medarbetare och de berörda tecknarna.

Jag har inget mot dig personligen, men nog får du tåla att jag sätter mig till motvärn med alla tillåtna medel. Att jag citerar dig, angriper dina åsikter och ironiserar över dem.

Jag förstår faktiskt att du är bekymrad. Själv anser jag också att en stor del av mediautbudet för vuxna inte automatiskt bör vara fritt för alla över 15 år. Vid 15 står man mitt uppe i puberteten och kan knappast anses vara fullvuxen. Men vore det inte mera fönuftigt då att verka för en höjning av vuxengränsen till 18 år? När man får lära sig döda i kungens armé och köra bil får man väl anses vara vuxen (även om man fortfarande får vänta två år innan man legalt kan börja suppa ihjäl sig)?

Då får föräldrarna avgöra hur mycket deras barn bör få ta del av vuxenmediautbudet. Det är ju trots allt deras ansvar, inte ditt eller mitt.

Och då skulle man också kunna släppa alla former av vuxencensur. Antingen är man myndig eller också är man det inte. Och kulturen (även underhållningskulturen) är antingen fri eller inte. Just här gäller ju Bibelns ord om "Det gören dessa de minsta av mina bröder..." Därför känner jag mig tvingad till en grundens så meningslös sysselsättning som att år 1989 i det upplysta Sverige försvara rätten till en så bisaksbenämnd företeelse som porr i dess olika former. Även om, som sagt var, ingen av de serier du anmälde har det ringaste med porr att göra. Men ponera att jag om några år kanske skulle vilja ge ut sån (dvs "våldsporr")?

Jag skulle helst vilja leva i ett samhälle där jag och andra medborgare är vara myndiga. I ett samhälle där kulturen (även underhållningskulturen) är vara fri.

Skulle inte du också vilja det?

Hälsningar,

HORST SCHRÖDER

Bo Bertilsson svarar:

Hej,
Vill först spy ut att det är oerhört dålig stil av dig att först kränka mig personligen offentligt och sedan kräva snabbt svar på ett brev som bevisar att du inte begriper något av vad jag och den förening jag är medlem i vill med verksamheten. Vi heter alltså inte Folkaktionen mot Horst Schröder och hans medar-

**"...det finns fler (vuxense-
rie-)tidningar än POX som
vi menar man borde anmä-
la. Och som vi kommer att
anmäla också om det skul-
le gå bra med den här an-
mälan."**

**Bo Bertilsson
I Radio Malmöhus 22/6**

tare såsom du verkar tro. Jag har nu blivit ålagd att på två A4-sidor svara på ett åtta sidor långt brev. Läsarna må själva bedöma vem som egentligen är censurivrare.

Du påstår att det var jag som började kasta rejält med skit på dig, dina tid-

ningar och dina tecknare. Vad jag gjort är att jag polisanmält din tidning POX för att den innehöll skildringar av sexuellt våld eller tvång (BrB 16:10b) och justitiekanslern som vi tyvärr inte lyckats få att ingripa mot samtida anmälningar av barnpornografi, fann att det var skäl för åtal. Din tidning har aldrig anmälts för barnporr men vi styr inte över media och dessutom har polisen skrivit fel i anmälan. Då jag lämnade tidningarna (tolv anmäldes för barnporr och POX för olaga våldsskildring) till polisen bifogade jag en lista med de punkter enligt vilka skrifterna anmäldes. Jag har i varje intervju poängterat att POX nu åtalas enligt den nya lag som gäller från januari i år och det är bara att beklaga att det blivit fel i tidningarna. Du har möjlighet att i din tidning skriva precis som du vill ha det formulerat men det blir ändå inte rätt.

Du tycker erbarmligt illa om den nya lagen och det står dig fritt att göra. Men lik förbannat finns lagen som t.o.m. är en grundlag och beslutet har fattats av två riksdagar. Vad jag alltså gjort och som du anser är att kasta rejält med skit är att jag anmält ett misstänkt lagbrott. Malmögruppen av Folkaktionen mot Pornografi anser att du i POX nr 1/89 skild-

**"(POX) innehåller pornogra-
fiska serier och jag skulle
kalla den för en pornogra-
fisk tidskrift, ja."**

**Bo Bertilsson
I Radio Malmöhus 22/6**

rar sexuellt våld och tvång på ett icke försvarligt sätt och huruvida vi anser din tidning vara pornografi eller inte är helt oväsentligt i denna del. Den är inte anmäld för att innehålla porr då pornografi inte är olagligt. Vi i Malmö är inte heller intresserade av att i första hand plädera för ett förbud. Vi har en slags intern slogan som lyder: Vi vill inte förbjuda pornografin, vi vill ha bort den!

För att undvika kritik för att inte veta vad vi talar om måste vi då och då springa i porrbutiker och kolla deras utbud. Eftersom det är känt vad jag anser undviker jag personligen att oro handlarna med min närvaro. Frånsett april då jag besökte tre butiker i anslutning till en kampanjvecka mot barnpornografi som Folkaktionen hade, sköter jag min livsuppgift dåligt.

Vår huvudsakliga verksamhet handlar om att informera och upplysa folk om hur dagens pornografi ser ut och söka väcka opinion. Vi är ute bland föreningar och skolor och visar bl.a. ett bildband som påvisar sambanden mellan porren och den sexualsyn som råder. Föreningens huvudsyfte är att kämpa för en sexualitet för män och kvinnor utan förnedring. Detta oavsett kön, ras, religion, etniskt ursprung eller sexuell läggning. Vår verksamhet handlar inte om moral. Vi har inga ambitioner att smygitta in i folks sovrum och ägnar oss inte åt sexualupplysning. För det finns det redan en förening. Men vi misstolkas ibland, särskilt av dem som absolut vill misstolka oss och då kvittar det ju vad vi säger.

Det finns åtskilligt mer att kommentera men yttrandefrihetens vän värnar bara om sin egen yttrandefrihet. Andras kränker du när det passar. Förhoppningsvis kan andra media ordna så att sakedebatten får gå vidare. See you in court.

Hälsningar

**BO BERTILSSON
FOLKAKTIONEN MOT PORNO-
GRAFI, MALMÖAVDELNINGEN**

Red:s anm: Det är ju gott att få veta att POX faktiskt inte anmälts för barnpornografi. Att vi uppfattat saken på det viset är dock milt uttryckt förklarligt, eftersom det står så i polisens papper.

Anders Forsberg, 1898

ORD TILL UNGDOMEN: - Nej min herre, en oppositionsman, en revolutionär, en man utan position som ni kan aldrig få min dotter. Bona ert hår, skaffa er snygga gångkläder men framförallt en solid position. Även mitt hjärta klappar varmt och ungdomligt för friheten. Men för en korrekt frihet, en frihet garanterad av mogna män i min ställning.

Det finns människor som vill förbjuda tankar. Och visst tänks det mycket dumheter.

Men oftast är det inte dessa vanliga dumheter man vill förbjuda, utan förmodade moraliska faror och brister. Det kan man kanske också förstå, fast inte utan vidare gå med på. Moraluppfattningar ändras ju fort och gårdagens fördärvligheter blir en del av morgondagens etablisseman.

En sak som jag i alla fall aldrig lyckats förstå är varför tankar som förmedlas i form av bilder är så mycket mer förbudspåkallande än sådana som klätts i ord.

Tänk vilka upprörande saker som förekommit i litteraturen alltifrån Bibeln och framåt. Och minsann inte minst i verk av författare som räknas till de mest framstående. Våld, sex, katastrofer, revolutioner, elände och pina hör snarast till favoritingredienserna.

Om nu liknande tankar förs fram i bilder, i en tecknad serie, tycks dock ofta reaktionen bli en annan. Det som får passera i en roman väcker rop på censur och förbud i en serie.

Vad är det då för farligt med bilder? Ingenting, naturligtvis, det är bara så att bilder har "nackdelen" att vara omedelbart tillgängliga för ögat. En snabb bläddring räcker för att "den kritiske läsaren" ska veta alla eventuella fruktansvärigheter som en seriepublikation innehåller.

Naturligtvis ska serier och romaner utsättas för en kritisk granskning. Men det är alarmerande om särskilda innehållskriterier ska tillämpas på serier bara på grund av bildens specifika egenskaper.

Saken blir än mer accentuerad när rättsvårdande myndigheter finner det höra till deras åligganden att värdera konstverk utifrån moral och konstnärlig halt. Historien är full med exempel på erkända författare som drabbats av censur som ofta säkert varit välment men som i efterhand bara fått myndighetsutövaren att framstå som löjeväckande och rent av kulturfarlig.

Om myndigheternas ingripande sker av omsorg om barn och ungdom, vilket är ett vanligt argument i seriesammanhang även när inget tyder på att det granskade verket angått en yngre publik, så kan man möjligen tänka sig att förbjuda försäljning av publikationen till personer under en bestämd ålder och lagföra distributörer och återförsäljare som bryter mot det förbudet.

Att olagligförklara skrivandet, tecknandet eller utgivandet av litterära verk med eller utan bilder är däremot helt förkastligt. Det vore att förbjuda tankar, att låta någras godtycke sätta gränser för vår rätt att uttrycka oss fritt - och det är första steget in i ett totalitärt samhälle.

ROLF LINDBY
Förlagsredaktör
Alvglans Förlag

"What's the dirtiest part of your body? It's your mind."

Och vad är snuskigast i Sverige? Enligt JK Hans Starck och Bo Bertilsson är det POX, som med nummer 1/89 passerat gränsen för tillåtet snusk. Tillåtet snusk är t. ex. Pasolini, Markis de Sade (nu också på Dramaten) och Erica Jongs "Fanny" (sprängfylld av sexuellt förnedrade kvinnor).

Njuter du av att se en kvinna piskas? Var Lugn! Nu behöver du inte smyga iväg till Hammarbyhamnens porrbutiker längre - gå och se den nya Bondfilmen bara (Bond är ju UNDERHÅLLNING!). Föredrar du subtilare grejor? Ta då med dig ett par Bergman-rullar hem, eller varför inte kika in på Moderna Muséet?

Kulturellt godkänt, säkert snusk.

Gränsen till det förbjudna går just nu vid POX, men hade lika gärna kunnat ligga någon annanstans. För det praktiska med gränser är ju att de är mobila. Har man väl dragit upp dem är det bara att flytta efter behag, beroende på hur de politiska och moraliska vindarna råkar blåsa.

Som kulturarbetare - serietidningsredaktörer!! - applåderar

vi Bo Bertilssons pigga initiativ att skydda andra från det han själv inte tycker om. Bra!

Vi vill själva ta tillfället i akt och rikta uppmärksamheten mot några RIKTIGT farliga företeelser som omedelbart borde avlägsnas i en omfattande och välbehövlig kultursanering.

Allt på vår lista är väsentligt mycket hälsovådligare för den oskuldsfulla och obrottsligt neutrala svenska folksjälän än det mest piskstinna nummer av POX.

Så varsågod, JK - det är bara att hugga in: Kafé 18, My little pony, Lätta-reklam, Tidningen VI, Supersvararna, Boforstjämsteman, Tipstjänst, AIDS-delegationen, Club 33, I afton dans (P3), HÄNT-Extra, Ingen kan älska som vi, ICA-Kuriren, Åhléns, Top Gun, Anslagstavlan, Tidningen Okej, IKEA, Skivor till kaffet, Hushållsost, (Fortsätt gärna att fylla i själv. Har man en gång börjat censurera är det svårt att sluta...)

Ola Jameson
Göran Everdahl
Förlagsredaktörer

Att pu
justitiek
lats för
dring",
Serier
som jag
dem int
utgivni
irreleva

Carls
serier,
är stolt
bästa v
manern
mig i sa
levelse

Ja, de
na me
skrivni
skett i
konstve
ja då h
status,
barlige
nären,
bara sk
tur och
slar me
de seri
finkultu

Det
lämpar
seriesk
träffan
ten. Vi
tas mo
form. D
ma vad
det upp
vill köp
Slutlig
min me
serier,
Comics
sätten
teckna

Måns
Seriefö

ESVERIGE STÖDER POX ☆ SERIESVERIGE STÖDER POX ☆ SERIEVERIGE

E' MOT CENSUR

Att publicera serier kan vara brottsligt. I alla fall om justitiekanslern får som han vill. Horst Schröder har åtalats för "tryckfrihetsbrott inefattande olaga våldsskildring", och om det tycker jag inte.

Serierna det gäller (denna gång) är inte serier som jag skulle drömma om att ge ut, jag gillar dem inte och de passar inte in i Carlsen Comics utgivning. Men det hör inte hit. Det är fullständigt irrelevant.

Carlsen Comics strävar efter att ge ut bra serier, och jag tycker att vi lyckats med det. Jag är stolt över vår utgivning, och jag tycker att det bästa vi har givit ut kan tävla med de bästa romanerna som givits ut i landet; de har påverkat mig i samma grad, givit mig samma starka upplevelse. Om man nu måste jämföra.

Ja, det är tydligt att man måste jämföra serierna med andra kulturyttringar. För hade en beskrivning av de våldsskildringar det här gäller skett i någon annan form än serien, t. ex. i ett konstverk eller i en text i en roman eller artikel, ja då hade det inte blivit tal om åtal. Det gäller status, och i myndigheternas ögon har uppenbarligen serietecknaren lägre status än konstnären, författaren och journalisten. Det är inte bara skillnad på folk och folk, utan också på kultur och kultur. Yttrandefriheten för de som syslar med diskriminerad kultur, som t. ex. tecknade serier, är kanske inte lika vidsträckt som för finkultur.

Dett är naturligtvis livsfarligt. Seriemediet lämpar sig väl för samhällskritik, och många serieskapare är mycket bra att på elakt och träffande sätt påpeka brister i samhällsapparat. Vi kan inte acceptera att de första stegen tas mot en censur av vad vi vill uttrycka i seriens form. Det bör vara varje utgivares sak att bedöma vad som kan berika seriemarknaden, så är det upp till konsumenterna att bedöma vad de vill köpa.

Slutligen vill jag säga att Horst Schröder enligt min mening också publicerat många utmärkta serier, och att han tillsammans med Carlsen Comics bidragit till att fastslå att ett av de bästa sätten att berätta något är att göra det i den tecknade seriens form.

Måns Gahrton
Serieförfattare och serieutgivare

R
E
A
G
E
R
A
!

Äntligen!

Det har i årtal varit ganska hopplöst att försöka såra tukt och sedlighet i Sverige. Folk bryr sig inte, helt enkelt. Det mest chockerande i serieväg bemöts med ett massivt ointresse, eller på sin höjd med att tidningen får ett litet - alltför litet - gäng entusiastiska fans.

Jag syftar på titlar som Horsts nedlagda Elixir, vårt nedlagda förlags likaså nedlagda Etikett - och Pox.

Kanske är den svenska likgiltigheten inte så konstig. Tecknarna som känner ett behov av att rita serier i vilka man spottar på Gud, styckar våldtagna kvinnor, företar upptäcktsresor i Reagans analtarm och annat i den stilen, bor oftast i länder som kännetecknas av allmänt utbredd puritanism och religiositet, som Spanien och USA. Där finns av samma skäl en publik som lockas av blasfemi, grov satir och obsceniteter i största allmänhet.

Att Horst nu åtalas för tryckfrihetsbrott är knappast något utslag av att svenska folket blivit mer puritant eller mindre sekulariserat, och jag vill se den tryckfrihetsjury som med bibehållet allvar faller utgivaren av några otäcka serierutor till böter eller fängelse.

Går det ändå så illa, för det säkert det goda med sig att det säljs flera POX framöver än det gjort hittills. Nyfikenhetsläsarna blir flera och i Bo Bertilsson och hans gelikar har ju Horst försäkrat sig om ett antal trogna lösnummerköpare.

I dessa bistra tider för seriemånglare är det nästan så att jag blir lite avundsjuk.

Peter Sparring
Förlagschef
PANDORA PRESS AB

VERIGE STÖDER POX ☆ SERIESVERIGE STÖDER POX ☆ SERIES

Naturligtvis har Horst Schröder genom sina förlag RSR-Epix AB och Medusa gjort en kulturgärning.

Innan Horst Schröder drog igång en utgivning av kvalitetsserier i början av 80-talet bestod den svenska seriemarknaden framför allt av dagsstripp-serier som omredigerats till serietidningssidor.

Den europeiska seriekonsten var underrepresenterad, inbrytningar som "Asterix" och "Tintin" var det enda som sålde tillräckligt för att bli lönsamt.

När först Medusa och sedan Epix startade lades grunden till en "serierevolution" i Sverige. Plötsligt fanns en massa intressanta serier att tillgå för vuxna.

Just det där sista ordet, "vuxna", är ett nyckelord.

Det finns en massa människor som anser att serier bara är något för barn. Så sent som 1985 upplevde vi i Sverige en organiserad kampanj

där poliser och lärare likt väckelsepredikanter åkte runt på landsbygden och predikade mot serier. En kvinnlig socialdemokrat brände till och med en svenskproducerad serietidning offentligt.

Just den tidningen, Elitserien, var en serietidning för vuxna. Men till format och formgivning påminde den om barnserietidningar.

Det gör varken Epix eller Pox eller något annat av de seriemagasin som Horst Schröder och hans medarbetare ger ut. Det framgår med all önskvärd tydlighet att det rör sig om serier för vuxna.

I ett land med tryck- och yttrandefrihet bör man kunna få ge ut och läsa vad som helst inom lagens ramar. Lagstiftning mot till exempel barnpornografi har tillkommit för att skydda barnen från att bli utnyttjade. Att åtala en serieutgivare är att ingripa mot den konstnärliga frihet som upphovsmän till konstnärliga verk bör få åtnjuta.

Vad som är konst och vad som är kommersialism är i fallet vuxenserier i Sverige oerhört lätt att avgöra. Det finns inga stora pengar att hämta i vuxenserier. I jämförelse med framgångsrika barnserier som "Bamse" och "Kalle Anka" är vinstmarginalen obetydlig.

Dessutom finns det inga riktiga definitioner av vad som är konst och vad som är pornografi. Varken

moraliska eller juridiska.

I ett berömt utslag av högsta domstolen i USA fällde en numera avliden domare det bevingade uttrycket: "Jag känner igen snusk när jag ser det."

Trots ett flertal domar i frågan (senast i år, när amerikanska HD fastslog att telefonsex ingår i yttrandefriheten) har den amerikanska federala lagstiftningen aldrig förbjudit pornografi i någon form. Allt har blivit föremål för delstaternas beslut.

Här i Sverige har vi en lång tradition av ingrepp mot det fria ordet. Visserligen fick Sverige redan 1766 en tryckfrihetslagstiftning, men Gustaf III inskränkte den. Efter den gustavianska tiden fick Sverige 1809 en ny tryckfrihetsförordning, som är grundva-

len för dagens svenska tryckfrihet.

I Bengt Åhléns digra volym "Ord mot ordning-

en" (Ordfront 1986) ger han ett otal exempel på hur 1800- och 1900-talets Sverige slagit till mot Gustaf Fröding, mot August Strindberg, mot Per Albin Hansson och andra "radikala skribenter", mot sexualupplysande litteratur, mot den anti-nazistiska pressen under 1930- och 1940-talen. Under 1950-talet, när Vilhelm Moberg angrep rättsröten (påhejad i stort sett bara av Ivar Harrie i Expressen bland de stora tidningarna) så lät regering, jurister och allmänhet affärerna kring Enbom, Kejne och Haijby gå sin gilla gång.

Det finns med andra ord en stark tradition i Sverige att hellre fria än fälla, att tysta ned saker och ting.

Jag hoppas att JK Hans Stark, som i andra utredningar inte alltid har utmärkt sig för självständighet, i detta fall inser att serier är konst och att därför ska behandlas som sådan.

Om inte vi som läser serier försvarar vår rätt att läsa dem kan vi inte räkna med att någon annan gör det åt oss.

Daniel Atterbom

Redaktör för facktidskriften Bild & Bubbla, aktiv i Seriefrämjandet. Studerar pressvetenskap vid Lunds universitet.

"Om inte vi som läser serier försvarar vår rätt att läsa dem kan vi inte räkna med att någon annan gör det åt oss."

Grotesk
gärna
kommu
Franco
väl kan
ett dem
ja sig
mäktig
visar V
antagli
jag råka
därför
bäst.
I50-oc

BILDER FRÅN ETT CENSURSAMHÄLLE

Groteska former av censur förknippas gärna med totalitära stater, särskilt kommunistiska eller fascistiska som Francos Spanien. Att censuren mycket väl kan genomsyra alla områden även i ett demokratiskt land, när den kan stödja sig på stora opinionsgrupper och mäktiga bundsförvanter som kyrkan, visar Västtysklands exempel. Det finns antagligen andra exempel också, men jag råkar vara uppvuxen där och känner därför till detta avskräckande exempel bäst.

I 50- och 60-talens Västtyskland fanns en

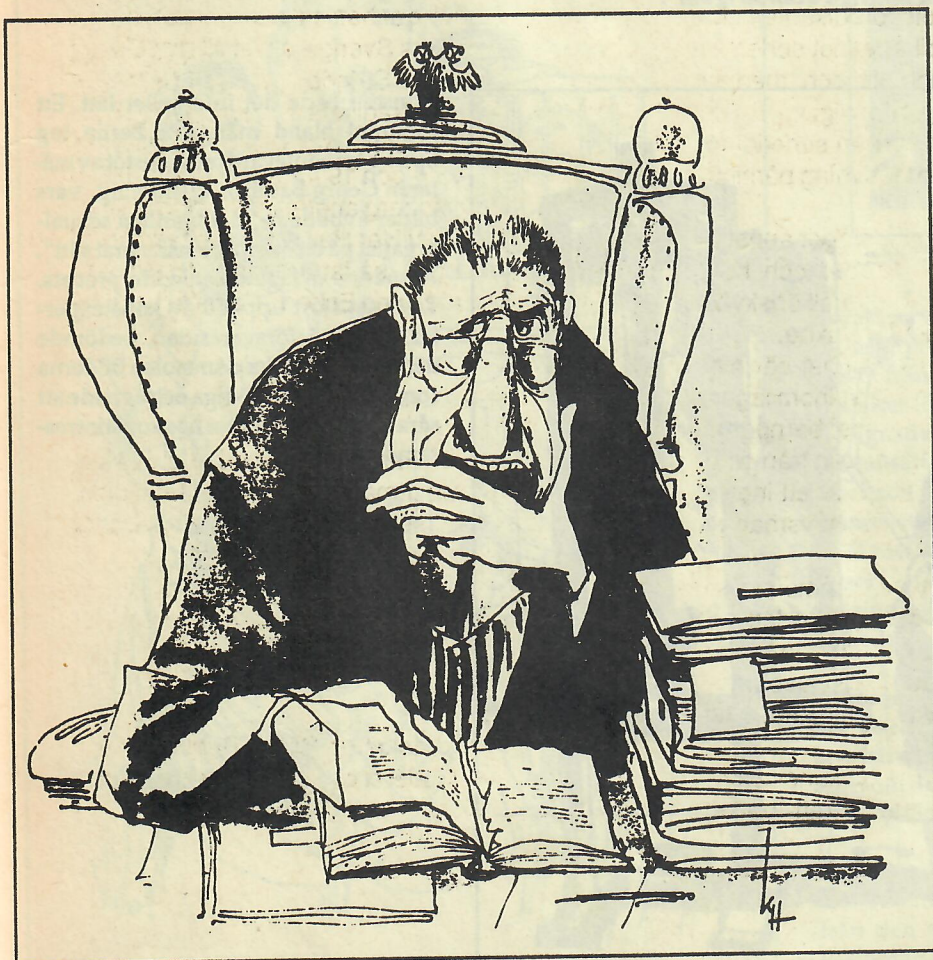
mycket mäktig organisation som hette Volkswartbund (Folkvärnsförbundet), som var stödd av kyrkan och starka konservativa krafter inom politiken, och som satte skräck i filmdistributörer och förlag.

I sitt nit att kartlägga det förbjudna skapade de 50-60-talens hetaste porrbok: deras vitbok över omoraliska skrifter. I den kunde man läsa alla "anstötliga ställen" ur förbjudna böcker utan all den ovidkommande personschildring, handling, filosoferande, kallprat m.m. som skymde blicken för det väsentliga.

Ni må tro att den var en hett eftertraktad lunta för somliga.

Det var ett samhälle som på alla plan slog vakt om den offentliga moralen och allmänhetens skamkänsla. I detta samhälle hade offentliga institutioner vittgående befogenheter att ingripa till skydd för moral och anständighet på många områden.

De följande teckningarna är hämtade ur den västtyska satirtidningen Pardon, som själv många gånger åtalades på "moraliska" eller "politiska" grunder.

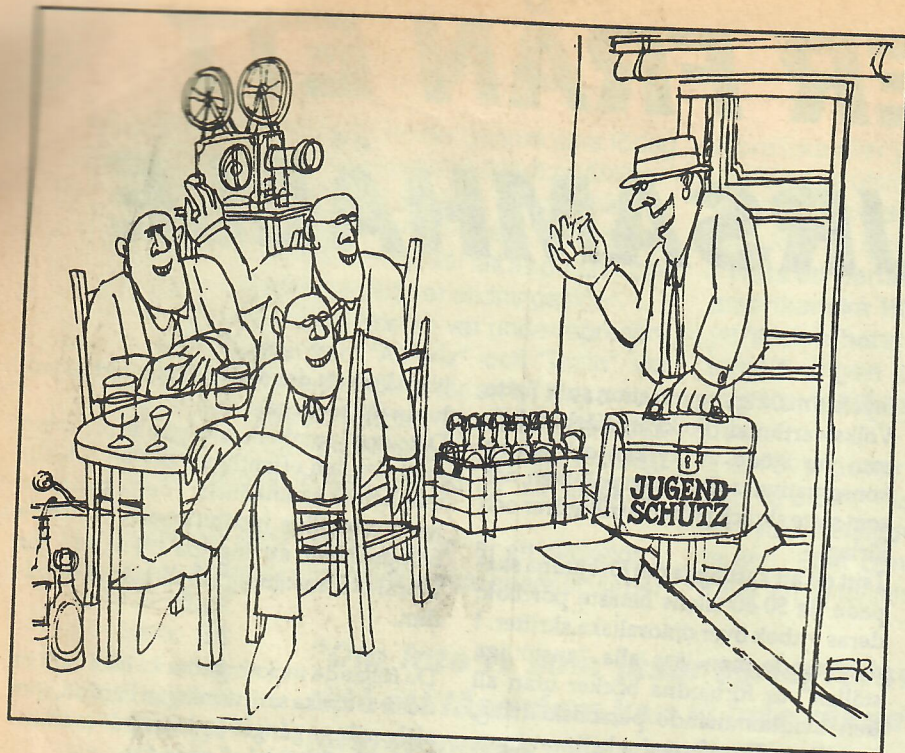
Teckning: Kurt Halbritter

"Och på det här stället, herr Justitiekansler, blev tydligen er skamkänsla så illa sårad att ni till och med kände er tvungen att riva ut sidorna?"

Givetvis förbjöds all form av "otuktig litteratur", såsom t.ex. Miller, Nabokov och Lawrence. Günter Grass var en "smutsig byracka och lortspridare", och hans stora verk *Blecktrumman* var "Schmutz und Schund", som dåvarande tyske kanslern Erhardt offentligt tog avstånd från.

Till det som gjorde förläggarnas liv ännu intressantare hörde rättsosäkerheten omkring censuren. Att man blev frikänd i en tysk delstats domstol skyddade ingalunda mot nytt åtal och fällande dom i en annan delstat. Så blev t.ex. *Fanny Hill* frikänd i Hamburg och kort därpå fälld i Bayern.

Censur kan aldrig öka rättssäkerheten.

Teckning: Volker Ernsthing

"Hejsan, grabbar! Jag har klippt några maffiga ställen igen!".

Filmcensur hörde givetvis till vardagen. De filmer som klarade sig undan censuren fick tampas med den då mäktiga kyrkans opinionstryck. Kyrkan gav ut egna filmrecensioner, som spreds via kyrkoanslagstavlornas m.m., och som såg till att många filmer aldrig nådde utanför storstäderna.

Privatli
offentli
ogifta k
under f
för poli
liga vid
skapsbr
teska va
dotter e
deras ta

I vissa s
övernat
rade sit
nattgåst

Teckning: Kurt Halbritter

"6 cm längre, låt gå för det - men 66 cm....!!"

Konsten hade det inte heller lätt. Ett exempel bland många: I Berlin tog Springers boulevardpress anstöt av målaren Georg Baselitz' utställning, vars bilder avbildade "det manliga sexualorganet på ett överdimensionerat sätt". Allmänne åklagaren inledde process. Trots ett stort uppbåd av konstexperter m.m. på försvarssidan, bedömde den 14 man starka domstolen bilderna som "objektivt otuktiga och ägnade att såra tukt och sedlighet hos konstintresserade".

"Och fra
mer jag!

"Vi är ju bara förlovade! - Vill du att dina föräldrar ska hamna på tuktus?..."

Privatlivets helgd och moral slog man nitiskt vakt om. Att sälja kondomer offentligt var straffbart, utom på herrtoaletterna. P-piller fick inte säljas till ogifta kvinnor. Spioner och angivare gick och köpte p-piller hos läkarna under falska förevändningar för att sedan anmäla dem som "brottslingar" för polisen. (På samma sätt som angivare i dagens Sverige sätter dit "brottsliga videohandlare" som de lyckats handla en förbjuden rulle hos.) Äktenskapsbrott och otukt var givetvis straffbara. Men det kanske allra mest groteska var att föräldrar kunde åtalas för koppleri, om de tillät sin myndiga dotter eller son att ha sin fästman eller fästmö hos sig över natten under deras tak. Allt som behövdes var att grannen tog anstöt och anmälde dem.

I vissa studenthem fanns det anställda som kontrollerade att ingen otillåten övernatning av någon av motsatt kön ägde rum. Den som avslöjades förloerade sitt rum. Och om städerskan knallade in på morgonen och fann att nattgästen var kvar, var det ofta ajöss med rummet.

Teckning: Kurt Halbritter

"Och framöver, kom lhåg: vilken post jag delar ut till er, det bestämmer jag!"

Moralövervakarna hade också ett gott öga till ens privatpost. Postbestämmelserna uteslöt från befordran inte bara öppna försändelser (dvs. vykort och trycksaker) som var ägnade att "såra tukt och sedlighet", var nedsättande för offentliga inrättningar eller hade politiskt eller religiöst innehåll, i synnerhet då sådant som var "hänförbart till aktuella in- eller utrikes politiska händelser". Nej, enligt 60-talets nya postförordning hade posten även rätt att vid misstanke öppna en sluten försändelse och kontrollera om den rätteligen borde uteslutas från postbefordran. Det räckte rentav, enligt vissa domstolsbeslut, med att enbart brevbäraren tog anstöt av försändelsen, även om den objektivt inte var att betrakta som "otuktig".

Allt detta är - hoppas jag - numera avskaffat i mitt forna hemland. Men det är bara 20 år som skiljer oss från den tiden. Ger man censuren lillfingret, så käkar den snart upp en hel och hållen. I 50-60-talens demokratiska Västtyskland likaväl som i 80-90-talens demokratiska Sverige.

HORST SCHRÖDER

Fallet POX och de nya censurvindarna:

PORREN SOM "GOD FIENDE"

Nya numret av vuxenseri-
etidningen POX anlän-
de härom veckan.
Världsnamn som Jac-
ques Tardi och Gilbert
Hernandez trängs med
mer okända talanger.
Allt är alltså som van-
ligt, med undantag för omslagstex-
ten: "Det här numret dedicerar vi
till Bo Bertilsson, ordförande i Mäl-
mö-avdelningen av Folkaktionen
mot porr. Han värnar om din mor-
al!"

Bo Bertilsson (BB) anmälde i april
POX nr. 1/89 och ansvarige utgiva-
ren Horst Schröder till justitiekän-
slerämbetet (JK) enligt den nya lag
som stadgar att den som i stillbild
(även i tecknade bilder) eller i rörliga
bilder skildrar sexuellt våld eller
tvång skall dömas till böter eller
fängelse i högst sex månader för
"olaga våldsskildring".

Men frias "om gärningen med
hänsyn till omständigheterna är för-
svarlig". Hans Stark beslutade om
åtal mot tidningen (och frikände
samtidigt ett dussintal tidningar som
BB ville ha fällda enligt lagen för
barnpornografi).

Fiende överallt

I lagpropositionen talas om behö-
vet av att sätta gränser då allmän-
heten inte förmodas tolerera vad som
helst. Mycket svenskt, och mycket
olustigt, kan det synas. Det som nu
inletts pågår, med skilda juridiska
verktyg och ideologiska förtecken,
runt om i Europa. Västtysk polis
beslagtar Anaïs Nins dagböcker och
noveller.

I England finns Thatcherregimens
ökända Clause 28. Den franske justi-
tieministern lät härom året polisen
beslagta såväl vuxenserietidningar
som tidskrifter för homosexuella. De
stora vuxenserieförlagen avbryter
fortsättningsserier med såväl sexin-
slag som satir och skämt kring HIV-
spridning sedan ett katolskt, höge-
rorienterat konsortium tagit kontroll
över branschen. "Pornografi" är med
andra ord en god fiende överallt,
trots att varken denna eller den för
Folkaktionen mot pornografi (FmP)
så väsentliga skillnaden mellan en
"erotisk" och en "pornografisk"
skildring (det förra vill man inte

stoppa) kan definieras. Detta är helt
i betraktarens ögon och sinne. Och
helt ointressant. Ty det viktiga är
människornas rätt att själva avgöra
vad de vill läsa, utan att FmP och
andra lägger sig i.

Skadligt känsloliv

Man vill göra gällande att vissa se-
xuella skildringar kan var skadliga
för känslolivet och att t.ex. sado-
masochistiska skildringar kan få
lättledda personer att tilltvinga sig
liknande umgänge med andra
människor. BB och andra inser ej att
människan är en komplex organism
med ett lika komplext samspel med
omvärlden. Och som t. ex. kan skilja
på text, bild och verklighet. Den di-
rektpåverkan som postuleras blir
orimlig.

BB sade nyligen i en radiointervju
att Horst Schröder "gick rakt i fäl-
lan" när han gav ut POX 1/89, och
uppgav att man på FmP blivit med-
vetna om seriemarknadens vuxen-
titlar och börjat "specialbevaka"
dem. Om POX fälls i domstol blir det
fler anmälningar. Tillfrågad om la-
gen borde ut-
vidgas att
omfatta det
tryckta ordet
svarade BB
att det finns
ett och annat
att diskutera
även där
men att det är
ett "fram-
steg" att still-
bilderna kan
åtalas. Har
BB intresse
av att "spe-
cialbevaka"
även böcker
av t. ex. Hen-
ry Miller el-
ler Anaïs
Nin?

Ändrar lagarna

Samtidigt uttalade sig
byråchef Göran Håkans-
son vid JK-ämbetet och
försäkrade att man inte
vill komma åt "seriösa
konstnärer" (sådana som
målar tavlor vilka sedan

hängs upp på museer), "informa-
tionsmaterial" eller "vetenskapliga
framställningar". Däremot serier och
annat som bara tillgodogör männi-
skors "underhållningsbehov".

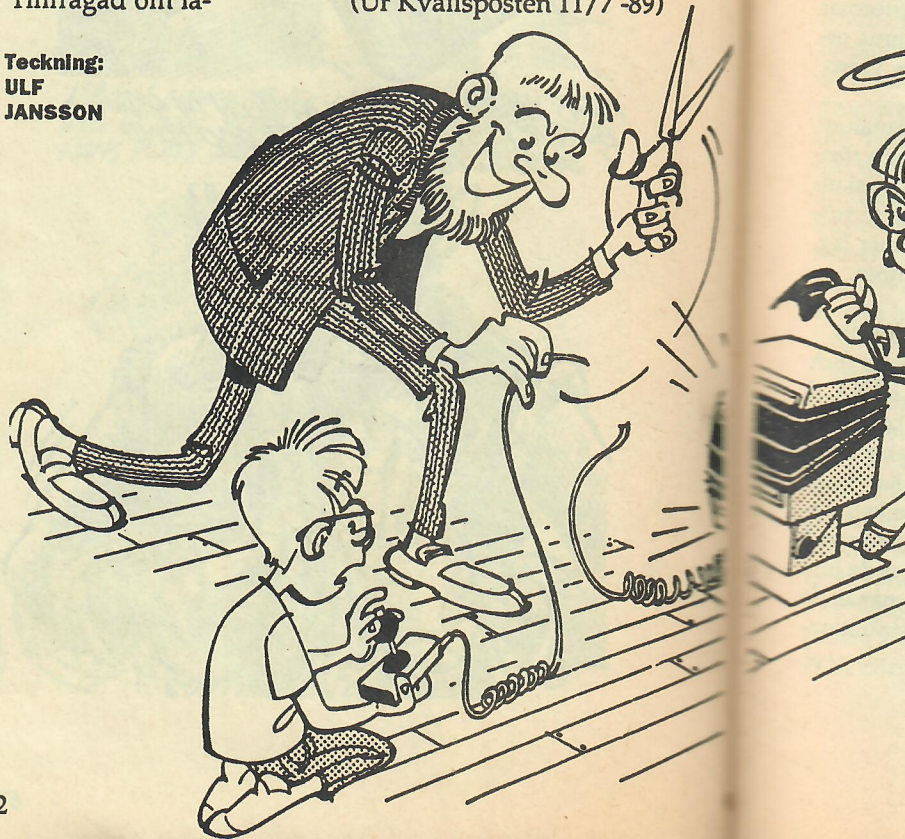
Medan arbetet med att ändra
grundlagens yttrandefrihetsregler
pågår har man alltså i Brottsbalken
infört en gummiparagraf som möj-
liggör samma godtycke som de re-
gler som styr filmcensuren. Rätt-
stänkande och yttrandefrihet sätts
åt sidan av omtanke om högre all-
män moral. Det bådår illa för framtida
medborgarrätt på mediaområdet.

Åtalet mot POX är ett pilotfall;
lagen om "olaga våldsskildring" är
tidigare oprövad. I väntan på rätteg-
ång uppmanas alla beställa POX
1/89 från förlaget. Till de enligt JK
åtalbara inslagen hör en seriever-
sion av kapitel 19-21 i Gamla Testa-
mentets Domarbok. Hur ställer sig
FmP till denna förråande litterära
förlaga?

Jan Elvsén

(Ur Kvällsposten 11/7 -89)

Teckning:
ULF
JANSSON

"Det kan inte vara rimligt att tillhandahålla sådant våld till ungdomar." "För barn kan just inlevelsen i att själv vara aktör i våldshandlingar, som dessutom ger pluspöng, vara synnerligen destruktivt."

Något man diskuterat mycket under senare år är ungdomens bristande intresse för arbetarrörelsen. Men är det verkligen något att förvåna sig över? De dataintresserade ungdomarna, och de är många, får numera ständigt höra sådant som rösterna ovan. Och de vet att det är medlemmar i Socialdemokratiska Kvinnoförbundet som uttalar sig och att man från det hållet i flera år fört en kampanj mot dataspelen.

Nu ägnar sig ungdomar inte bara åt dataspel, de tittar också på video. Mycket riktigt har man också ägnat sig åt att bekämpa ungdomens videotittande.

Denna fientlighet mot ungdomskulturen från arbetarrörelsens sida är ingen nyhet. Så här lät det redan 1909 i SSU:s tidskrift Frihet: "Det är hög tid att ingripa mot denna litteratur. Redan har den hunnit få en omfattande spridning och redan har dess förgiftande verkan burit allvarsamma frukter."

År 1909 kunde man nämligen i ci-

STOPPA MORALPANIKEN

...och rensa ut kulturmoralisterna

garrbodarna finna häften med detektivhistorier om Nick Carter. Och lika mycket som skolpojkar gillade Nick Carter, lika mycket ogillade många vuxna honom. Pojkarna fick sin smak förstörd ansåg man och eftersom häftena handlade om brott, blev pojkarna kriminella. Tidningarna fylldes av indignerade artiklar om "smutslitteraturen" och det startades en kampanj mot Nick Carterhäftena, en kampanj där SSU flitigt deltog. Slutligen tvingades cigarrbodarna sluta sälja häftena.

När samhället hamnar i ett sådant tillstånd av upphetsning, talar man om "moralpanik". Sådana har vi haft många av, över biografier, dansbanor, rullbrädor, serietidningar och mycket annat. Och nästan alla moralpaniker har en eller flera organisationer från arbetarrörelsen varit med att dra igång.

Bakom det massmediala larm som en moralpanik skapar, finner man en bestämd kultursyn. En kultursyn som säger att det finns två slags kultur, den fina, den goda kulturen och så "skräpkulturen", den dåliga kulturen. Och de som driver moralpanikerna menar att ungdomen måste skyddas mot "skräpkulturen", den är nämligen mycket farlig.

Den här ideologin finns inte ner skriven och fastlagd, i gengäld är den mycket vanlig. I grunden rör det sig om en form av kulturkonserveratism, men eftersom den är spridd bland alla politiska grupperingar, inte minst arbetarrörelsen, kan man kalla den "kulturmoralism".

Om "skräpkulturen" verkligen är farlig har man undersökt. Eftersom ingen längre tror att sådant som musik eller böcker skulle kunna ha någon skadlig effekt, har forskarna istället ägnat sig åt våldet i film och TV.

Av den forskningen har märkligt lite kommit ut. Resultatet skulle kunna sammanfattas så här: om det

finns en påverkande effekt så är den liten och samverkar med andra starkare, våldspåverkande faktorer. Med andra ord, om vi verkligen bryr oss om vad som ligger bakom ungdoms-

våldet ska vi inte ägna oss åt medier-na. Ungdomsvåldet är ett socialt problem och inte ett videoproblem.

Sanningen om "skräpkulturen" är att den må vara vulgär, våldsamt och dum, men farlig är den inte. Att kultur är dålig är en sak, att den är skadlig en annan.

Men kulturmoralisterna vill alltså skydda ungdomen mot oriktig kultur och det bästa sättet att göra detta är naturligtvis att ta bort den. Följaktligen har varje moralpanik lett till utrensningaktioner och förslaget om införande av censur.

Nu drabbar ju en fungerande censur inte bara ungdomar, utan alla. Och det är ingen slump, kulturmoralisterna har nämligen samma syn på vuxna som på barn: de är svaga varelser som måste kontrolleras och övervakas. Även vuxna ska skyddas mot den farliga kulturen.

Inom arbetarrörelsen är nu många upprörda över video och dataspel. När samma personer var unga lyssnade de på Elvis och läste serietidningar. Kommer de inte ihåg att sådant på den tiden ansågs vara en kulturfara och bekämpades av ABF och kvinnoförbundet? Medan rockmusik numera anses vara arbetarkultur och nästan alla tidningar inom arbetarrörelsen har serier. Men tyvärr tycks kulturmoralister ha dåligt minne.

Det går alltså ett stråk av kulturmoralism genom den svenska arbetarrörelsen. Och det borde det inte, den ideologin är nämligen oförenlig med den demokratiska socialismen, arbetarrörelsens ideologi. Ty medan arbetarrörelsen har som mål att göra oss till fria medborgare i ett fritt land, vill kulturmoralisterna kontrollera oss i ett bevakat land.

Låt oss rensa ut kulturmoralismen ur arbetarrörelsen!

Magnus Knutsson
(Ur Aftonbladet 4/6 -89)

CENSORER I ALLA LÄNDER - FÖRENEEN EDER!

ELLER DEN MORALISKA MAJORITETEN PÅ MARSCH

FRANKRIKE: Att låta sig censureras för profitens skull

Censur riktad mot myndiga medborgare är felaktig. Och det är fejt att falla undan för den, om man inte är så illa tvungen. Jag känner djup avsmak för utländska förläggare och tecknare som i ren profitlusta går med på att deras verk bli censurerade i utlandet, bara de får sina pengar. Ett av de värsta exemplen jag sett står den italienska tecknaren Liberatore för, eller snarare hans agent, det franska storförlaget Albin Michel. De sålde *Ranxerox* till Japan, och gick med på att den publicerades där - säkert i jätteupplaga, de läser mycket serier där borta - i groteskt censurerat skick. Samtliga könsorgan var bara bortretuscherade. Istället för *Ranx'* överdimensionerade organ fanns där bara en rosa köttstudd. I Tyskland satte man istället svarta streck över de anstötliga partierna.

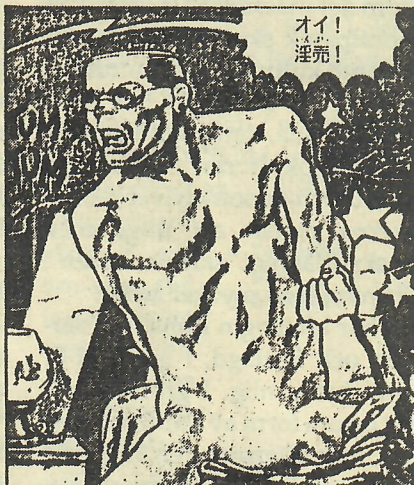
Man kanske inte kan klandra det japanska förlaget - de måste följa landets lagar om de inte vill riskera kanske hårda straff. Men det enda som Albin Michel (och Liberatore) skulle förlorat om de vägrat låta sig censureras i Japan vore profit. Och då känner jag djup avsmak. Frankrike har mycket riktigt också fått sitt moraliska bakslag. Inte för Albin Michels undfallenhet ifråga om Liberatore. Utan för att det alltid finns många Albin Michel som inte vågar ta strid när friheterna naggas lite i kanten här och där. Plötsligt är kakan borta. Därför ska man ta strid. Och ibland behövs det även att man tar strid för en så i grunden fånig sak som rätten till uppkåtande alster. Även om det inte är konst.

JAPAN: Att censurera för profitens skull

Men det finns även något grundläggande att säga mot den japanske förläggaren. Jag har full förståelse om någon inte vill publicera *Ranxerox*, därför att han ogillar verket. Eller om han inte vågar publicera *Ranxerox* ocensurerad för han riskerar åtal m.m. Men om man publicerar *Ranxerox*, då ska man göra det i ocensurerat skick. Går man nämligen med på de påhitt censuren kräver då har man redan givit slaget förlorat och blivit en tyst medlöpare i de moraliska pisseviskarnas parti.

USA/KANADA: Att censurera handlaren

I USA har moralens väktare lyckats åstadkomma nära nog total rättsosäkerhet för serierna. Fast det drabbar inte skaparna, eller förlagen, utan sista kedjan i länken mellan skaparen och publiken: handlaren. Varje stad och varje kommun har nämligen själv rätt att bestämma vad som "väcker anstöt". Handlaren är totalt utelämnad åt den lokala moralaffian. Det som passerar utan problem i grannkommunen kan leda till åtal, beslagtagning och fällande dom bara några mil längre bort. Med denna rätt till lokalt "anstöttagande" mot utbudet i affärerna, tog man redan på 70-talets mitt kål på den blomstrande undergroundserierna. När under 80-talet även de officiella serierna i USA började ta sig alltmer vuxna friheter, tog det lokala åtalandet mot handlare ny fart. Det haglade åtal, beslagtaganden och processer mot handlare. Det var de mest besynnerliga serier som drabbades. Inte bara s.k. vuxenserier som också finns i USA numera, inte bara alternativserier och underground. En harmlös nakenscen i en mer vuxen superhjälteserie (och de är mycket harmlösa!) kun-

I Japan: retuscheras bort det misslagliga könet.

de drabbas, eller en scen där man visade hur barnet kom ur livmodern. Men också scener med mer grafiskt våld (dvs med blod) än i de oblodiga våldsfixerade vanliga superserierna blev föremål för åtal. Rättsosäkerheten är som sagt total. Och alltid finns det en lokal press- och tv-station som haussar upp stämningarna än mer.

Ett av de senaste årens mer kända fall var processen mot affären Friendly

Franks Comics i Illinois 1987, där man beslagtogs ett antal alternativa serietidsskrifter och sf-serier av bl. a. skapare som Crumb, Corben, Reed Waller m.m. Affären blev fälld i domstolen, och fick stänga. Så som många andra. Andra klarade sig med dryga böter.

Många andra handlare skräms av rättsosäkerheten, och vågar inte skylta med vuxnare serier, eller så plastar in dem. Seriekultur i giftskåpet.

Samma år utfördes en raid mot serieaffären Comic Legends i Calgary, Kanada. En mor hade klagat på att det såldes "obscen material" där. 192 seriealster beslagtogs, och processen pågår än (läs Gary Groths artikel om rättegången). Myndigheterna ville då även genast utvidga censurlagen så att "anstötliga" serier framöver lättare skulle kunna åtalas och fällas. Men den lagen gick inte igenom.

Vi gör förstås inte så i vårt civiliserade Sverige. Eller gör vi? Hur är det med uppretade moralgrupper som stormar pressbyråer och river ned serierna (Östersundstrakten) eller som stormar porrbutikerna (Stockholm och Malmö)? Hur är det med poliser som reser runt och utövar påtryckningar mot återförsäljare att inte föra vissa serietidningar, nämligen *POX* (Uppsala)? Så nog gör vi samma sak, alltid. Men vi låtsas inte om att vi gör det, för när vi gör det är det än så länge olaglig. Även för poliser. Fastän det låtsas vi inte om heller.

Och hur är det med opinionstormar i pressen och tv mot de moderna osmakliga serierna (våldsfilm, video, dataspel m.m.)?

Vår censurlag fick vi utvidgad utan att någon i kultursverigetycktes höja rösten. De kanske trodde inte just de skulle drabbas av den lagen. Men förtrösten icke - kommer tid kommer lag, också till den etablerade kulturen.

USA: Censur via distributionen

Ett annat sätt att censurera serier (och andra alster) finns även det i USA. I bästa demokratiska ordning ska ju ingen kunna tvingas att hantera saker han/hon inte tycker om. Därför har vissa dsitributörer (grossister) helt enkelt slutat att distribuera vissa serier, både små och stora. De riktigt stora vågar de inte bojkotta direkt. Men då uppmanar de som är anslutna till deras distribution-

skedja att inte skylta, att inte ens tala om för kunderna att de har fått dessa serier

Som sagt, ingen ska tvingas hantera alster han/hon inte gillar. Men vad händer med yttrandefriheten om distributören är marknadsdominerande? Tja, då blir man utan sin serietidning. Och i USA är seriedistributörerna marknadsdominerande i sina delstater. Två distributörer är absolut marknadsdominerande för hela Nordamerika. Den ene är känd för att ibland bara vägra att hantera en serie (av "konstnärliga" skäl). Då kan hälften av alla seriehandlare i USA bli utan en viss serie, för det är inte så lätt att byta distributör. Hur är det då med friheten - också lagligt garanterad - att kunna få läsa vad man vill när grossisten tar vara på sin frihet och vägrar hantera serien?

Sånt gör vi inte här i Sverige. Eller gör vi? Hur många återförsäljare bara lägger misshagliga alster i returkorgen? Hur många affärskejdor har bojkottat misshagliga alster (herrtidningar, vissa serietidningar) eller rentav ett helt förlag? Jag kan inte tala för andra förlag. Men vi har varit bojkottade hos Konsum p g a av en uppretad förälder som gav ungen 20 spänn för att handla serietidningar. Ynglet kom tillbaka med POX, och förorts-DN gjorde stor sak om detta. Konsumbutikerna drog samtliga öronen åt sig. Så småningom insåg dock Konsum att a) POX inte var så farligt ändå, att b) förlaget inte kunde lastas för att handlaren sålde en vuxentidning till ett barn och att c) det inte är förlagens uppgift att överta föräldrans ansvar åt kunderna. Pappan borde kanske ha talat om för sonen vilka serier han kunde få köpa.

Så Konsum tog tillbaka sin generella bojkott i alla konsumbutiker. Men enstaka Konsumaffärer får bojkotta oss, och det gör de. Vi har fått svart på vitt att hela vårt förlag är svartlistat hos Metro-ke-djan. Och stora Åhléns (en av landets absolut största bokhandlare) vägrar att ta in våra kvalitetsalbum. De bojkottar inte vissa tidningar (som kanske inte passar i Åhléns profil, så som kanske POX eller *Topas*) - de bojkottar ett helt

förlag, och straffar oss för att vi ger ut tidskrifter de inte gillar. Varje gång vi ringt och frågat om de ville ha ett album av synnerligen oförvittlig och oanstötlig karaktär, kom motfrågan: Är det inte ni som ger ut dom där porrtidningarna - *Epix* och sånt? Nej tack, vi är inte intresserade av sånt.

Hos Åhléns har tydligen vissa presskampanjer tagit full skruv.

I Tyskland: på med en svart ruta

rätten ett flertal gånger, eller deras tecknare. Eftersom Knockabout också bedriver import av serier från USA, har det hänt flera gånger att tullväsendet beslagtagit hela importsändningar. Drabbade serieskapare var bl. a. Crumb, Seda, Waller, Gebbi, Shelton... Det finurliga med tullbeslagen och liknande är att det inte behöver bli en rättssak. Istället måste man ta en långvarig besvärsgång genom förvaltningen för att eventuellt få ut serierna. Men det har också hänt att polisen bränt upp serier på samma sätt som de bränner upp beslagtagen narkotika, detta med stöd av liknande tullparagrafer.

I år infördes det en censurlag mot "propaganda för avvikande sexualitet, dvs främst homosexualitet". Om detta står det att läsa mer på annat håll i denna tidning. Det drabbar givetvis också serier. En av Europas f. n. mest lysande humorister skulle vara förbjuden i det demokratiska England. Handlare som skyltar med hans verk skulle göra sig straffbara för otillåten propaganda, och tuilen skulle kunna beslagta och förrinta eventuell import. Serieskaparens namn: Ralf König - homosexuell och författare till storsäljare som "*Den frigjorde mannen*", "*Lysistrate*" och "*Pretty Baby*" (det senare verket ej ännu på svenska). En av Västtysklands mest omhuldade

serieförfattare, som förläggs av det kulturtungda storförlaget Rowohlt. Så blir ett lands kulturstorhet ett annat lands förbjudna avskräde. Genom censur.

FRANKRIKE: totalförbud, moralinfiltration och självcensur

I Frankrike har censuren under 70-talets slut förbjudit kioskförsäljningen av den feministiska serietidskriften "*Ah nana*", med resultat att tidskriften fick läggas ner. Förra året arrangerade franska inrikesministeriet en pogromutställning mot omoralen där just serierna fick klä skott, bl. a. storheter som Wolinski, Manara, Veyron och Vuillemin.

En mycket grov och extremt svårsmält satir skapad av Vuillemin, den nya generationens ledande nattsvarta satiriker (i samma anda som 50- och 60-talets Siné), förbjöds totalt. Det var albumet "*Hitler = SS*" där Vuillemin dristade sig till att göra svart humor om koncentrationslägren och judeutrotningen. Serien finns bara att uppbåda i författarens privatutgåva på den svarta marknaden för enorma summor.

Groupe Ampere, ett högerorienterat katolskt affärskonsortium har under de senaste åren köpt upp ett stort antal ledande serieförlag, både i ungdoms- och vuxenseriebranschen, och är numera marknadsdominerande. Detta har redan satt sina spår i att ett flertal framgångsrika och uppskattade vuxenserier med "osedligt" innehåll försvann ur tidskrifterna. Ibland innan serien ens hann bli avslutad.

Andra förlag som än så länge är "fria" har börjat idka självcensur och självmant tagit bort utmanande material. Bl. a. har *Circus* avbrutit serien *Lou Strass* (publicerad på sv. i *Topas* nr 6/89) för dess avancerade menshumor. *Echo des Savannes* (en kombination av humoristisk s.k. herrtidning och experimentell serietidning) förvandlade en satirserie om AIDS till ett harmlöst spex om några ungdomar på drift.

Echo och *Circus* är de största vuxenserietidskrifterna i Frankrike. Om de viker sig, vad händer då med de mindre starka tidskrifterna?

I Frankrike ligger det nära till hands att skönja ett samband mellan de moraliserande krafternas frammarsch och främlingshat - 15% för nyfascisten Le Pen i senaste presidentvalet och allt större offentliga skandaler i den orubbade demokratiska makteliten. Inte kan man väl i Sverige skönja samband mellan moraliserande krafternas frammarsch och allt fler rasbråk och främlingshat, Sjöboandan och allt större offentliga skan-

ENGLAND: Censur genom trakassier och mot homosexuella

I England har det utförts ett flertal raid och beslagtaganden mot det lilla förlaget Knockabout Comics, som länge ensam stod för de mest livaktiga brittiska alternativserierna. Förlaget har måst gå upp i

daler i den orubbede demokratiska makteliten?

Censur är ett enkelt sätt att avleda vreden och osäkerheten i samhället från de verkliga problemen till behändiga syndabockar. Censurivrarnas kamp rubbar aldrig den bestående makten. Snarare tvärtom.

I klartext: vårt problem i dagens Sverige är inte att det finns våldsvideo, dastaspel och kanske osmakliga vuxeneserier. Vårt problem är bland mycket annat dagis, skola, sjukvård och kriminalvård på gränsen till sammanbrott. Hemlösa ungdomar, vapensmuggel på officiell nivå, tolerans mot vissa polisdistrikt med kända nazistsympatier, lagar som gör att vi kan fängsla flyktingbarn innan vi skickar tillbaka dem till kriget, ökad kvinnomisshandel, tilltagande rasism bland ungdom... listan kan göras längre nästan för varje dag.

Detta är verkliga problem. Mot dem hjälper varken censur mot media, eller Siewert Öholms moraliserande populism i TV. Den hjälper inte. Men den avleder oron från de verkliga problemen till ofarliga mål.

Självcensurernas ömkliga seger

Det jag nämnde ovan om USA, att förlagen och skaparna klarar sig undan medan handlarna drabbas av censuren, gäller enbart så tillvida att de inte drabbas av censurlagens straff. Men i förlängningen drabbas de också. För vad gör förlagen när deras alster blir straffade och handlarna blir rädda att ta in dem? De inför interna censurregler för att blidka den högljudda opinionen. Och vad gör tecknarna när deras serier inte godtas av förlagen? De publicerar sig antingen själva i minimal upplaga, eller börjar anpassa sig. I klartext - de censurerar sig själva.

Självcensur är långt ifrån ovanlig när det gäller serier ute i Europa och i USA. Många framstående moderna europeiska serieskapare hade under de senaste åren tagit de

erotiska serierna som tema och höjt dem från träsket av dåliga manus, dåligt tecknande och uselt rykte de varit hänvisade till. Manara, Veyron, Rotundo, Magnus, Varenne är bara några namn. Det var en lovande utveckling, jämförbar med den tiden under 60-talet då Bengt Anderberg höjde porren i sina "Kärleksantologier" med hjälp av unga författare (bl.a. P C Jersild och Staffar Beckman).

Men den moraliska högerns frammarsch i Frankrike har också lett till att dessa tecknare har börjat lägga starka band på sitt skapande. Knappast på eget bevåg, utan därför att förlagen inte längre vågar ge ut dessa serier av rädsla för påhopp. Förlorarna är serieläsarna och seriekulturen.

I Västtyskland finns det s.k. indexet mot "jugendgefährdende Schriften" (skrifter som är en fara för ungdomen). Böcker som hamnar på denna lista får för all del tryckas. Men man får inte göra reklam för dem, man får inte bjuda ut dem offentligen ens i sin egen affär. Dessa böcker är praktiskt taget döda. Det är många vuxenserier som har hamnat på denna lista. Bl. a. Manaras erotiska serier och Crepax. I Tyskland finns de inte få tag på offentligt, utan bara under bordet i dåligt översatta hafsverkutgåvor från Holland.

I tyska seriemagasin för vuxna idkas det följaktligen mycket självcensur, för

om ett magasin hamnar på "indexet" (och det har hänt många gånger) kan ingen kiosk ta in det. Att en bok med en upplaga på 2000 ex. eller så inte får säljas, det överlever man som förläggare. Men om en tidning som säljer 10 - 20 000 ex. inte får säljas för att den hamnat på index, det blir man snart ruinerad på. Men det finns också glädjande avbräck i censurens frammarsch. Serieskaparna är inte lika villiga längre ens i USA att falla undan för moralens väktare och profiträdda förlagsledning.

Förra året ville det stora DC-förlaget (Batman, Superman mm) införa en intern (!) censurreglering på sina serier. Detta ledde till att några av de f. n. största serienamnerna i USA lämnade förlaget: bl. a. Alan Moore (författare till den kritikerrosade serieromanen *Watchmen*), Frank Miller (författaren och tecknaren till *Batman - Mörkrets Riddare*) och en av de senaste årens mest omtalade amerikanska serieskapare, Marv Wolfman, författare till bl. a. DC-förlagets största superhjälteframgång de sista åren, *Teen Titans*.

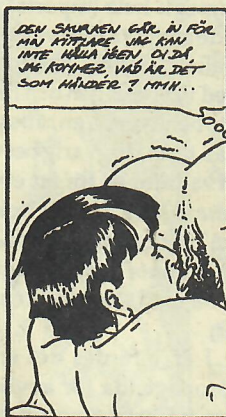
Självcensur är en av de ömkligaste och fegaste formerna för censur. Då kan staten slippa att öppet stå för sitt förtryck av yttrandefriheten, för man gör själv jobbet åt staten. Visserligen under hot om åtal, böter, fängelse, och i förlängningen kanske yrkesförbud. Men det

ser ingen, och därför kan staten slå sig för bröstet som demokratisk och frihetlig. Landets kultur och underhållning blir fattigare på gott och ont utan att någon utöver ett fåtal insatta vet om det eller kan känna sig upprörda. Då härskar tukt och ordning. Då ligger det lock på kulturen.

Det är du som har hjälpt lägga på det när du kräver censur mot kulturytringar som du tycker illa om. Det är du som hjälper att hålla fast det där det ligger, när du går med på självcensur. Detta är ovärdigt ett fritt samhälle.

Horst Schröder

I Holland: rita om originalet utan att det märks

BETRAKTELSE KRING ETT EXPERTVITNESMÅL

Hösten 1988 stod seriebutiken Comics Legends i Calgary, Kanada, åtalad för "innehav av och uppsåt att sälja sedlighetssårande skrifter". Ett av försvarets vittnen var seriekritikern Gary Groth, chefredaktör för USA:s mest ansedda (och mest kritiska) tidskrift om serier, *The Comics Journal*.

Comics Legends förlorade rättegången, men lär ha för avsikt att överklaga domen.

För några dagar sedan blev jag utnämnd till expertvittne i en kanadensisk domstol, vilket gav mig privilegiet att försvara oanständigheter och snusk mot den allmänne åklagaren.

Det första man får lära sig i ett sådant mål är att aldrig beskriva ett konstnärligt arbete som oanständigt eller snuskigt, inte ens på skämt eller som sarkasm. En sådan beskrivning kommer ofelbart att användas emot en vid varje tänkbar tillfälle, vanligtvis som citat helt lösryckta ur sitt sammanhang. Den offentlige åklagaren - snusksniffaren - saknar ofelbart sinne för humor, tolkar allting bokstavligt och saknar helt förmågan att anlägga andra perspektiv än de som ryms inom hans trånga ideologiska ramar.

Mitt vittnesmål började med att kortfattat redogöra för underground-seriernas historia, och med ett försök att visa skillnaderna mellan denna serieform och massproducerade serier. Jag försökte även att visa på underground-rörelsens konstnärliga bidrag till genren, och hur mycket denna rörelse hade betytt för serieformens allt ökande mognad. Naturligtvis blev jag korsförhörd av åklagaren, som omedelbart - utan tillstymmelse till relevant rättslig anledning - tog upp frågan om skydd av minderåriga. För allmänna åklagare och andra politiker* är det alltid moraliskt fördelaktigt, på ett rätt motbjudande opportunistiskt sätt, att ta upp frågan om skydd av minderåriga i alla tänkbara sammanhang, oavsett om det är relevant eller inte. I Calgary gällde inte åtalet mot Comics Legends försäljning av serier till minderåriga, men det hindrade inte

åklagaren att länge uppehålla sig vid "rädda våra barn"-temat.

Jag fick frågan om det inte var så att serietidningsformatet lockar till sig barn, och man inser omedelbart att det inte finns något enkelt svar på sådana väl uttänkt lömska frågor. Ett av knepet när man vittnar är att undvika "ja eller nej"-svar, och börja med en utläggning som ger ett fullständigt svar på frågan men som samtidigt undviker att hamna så långt ut på påren att man blir avbruten av domaren. Jag förklarade att serier inte längre huvudsakligen lockar till sig barn, även om detta kanske hade varit fallet en gång i tiden, och att underground-serier *aldrig* lockar till sig barn (ett faktum som jag upprepade gånger påpekade när jag förhördes av försvaret), etc., etc. Men kan då barn inte köpa den här typen av serier?, blev nästa fråga (som om det skulle haft något att göra med det aktuella målet). Tveksamt, svarade jag, eftersom de flesta affärer har speciella regler vad gäller försäljning till barn.

Åt detta svar fnös åklagaren på det utstuderat professionella sätt han har lärt sig att fnysa åt moraliskt lägre stående varelser. Att fnysa är ett av snusksniffarens smartaste och mest effektiva vapen; fnysandet har blivit en vetenskap om

inte rentav en konst - fast det är känsligt. Man kan fnysa, men inte så mycket att domaren blir upprörd; överdrivet fnysande uppskattas inte i rätten. En av följderna av den officiösa andan och högtidligheten i rättsalen är att neutralisera alla känslor genom att omforma dem till en rad ytliga, teatraliska och alltigenom politiska yttringar som har ett enda syfte: att manipulera domaren el-

ler juryn.

Men vinklingen "skydd av minderåriga" fungerade inte riktigt, därför att jag vägrat tillstå att vuxen/underground/alternativ-serier saluförs till barn. Följaktligen bytte vår snusksniffare strategi: han tar den ytligt sett mest motbjudande och klandervärda rutan i hela serien, beskriver den på så sätt att domaren blir äcklad (fast inte så målande att känslan av avsky drabbar även beskrivningen), och ber en sedan retoriskt antingen bekräfta beskrivningen (utan vidare kommentarer) eller våga sig på att försvara serien (så som den är beskriven).

En av den kanadensiska lagstiftningens egenheter, fick jag veta, är att obscenitet bedöms - i alla fall delvis - utifrån feministinspirerad lagstiftning som förbjuder alla skildringar av sex och våld som kan anses vara förnedrande för individen. Denna ytligt sett "progressiva" eller "radikala" lagstiftning tolkas sedan bokstavligt, särskilt vad gäller kvinnor, av konservativa (eller, för den delen, av fascistiska feminister) som använder den som ytterligare ett instrument för förtryck och främjande av egna ideologiska syften. Den rabiate snusksniffaren kan t. o. m. tolka lagen så att avbildning av kåta kvinnor skulle vara förnedrande *i sig*. Genom ytterligare en sjuklig förlängning av resonemanget kan man få det till att avbildning av kvinnor som inte har en allmänt accepterad sexualdrift också är förnedrande i sig.

Så ni kan säkert förstå att det var härliga tider för åklagaren när avsnittet av Reed Wallers "*Kattdansösen Omaha*"** ur *Bizarre Sex* #5 togs upp i rätten. För snusksniffaren var berättelsen inte ens en berättelse, utan bara en rad kopulerande kroppar. Han bortsåg helt från dialogen - utom när det passade hans argumentation - och talade aldrig om seriens allmänmänskliga aspekter. Gång på gång tog han upp Omahas aldrig sinande lust (vilket för snusksniffaren säkert är ett tecken på förnedring hos kvinnor) och som bevis på berättelsens ensidighet citerade han en del ur en bubbla där Omaha tänker: "Jag vill bara knulla killen...". Upplysningsvis så lade jag till fortsättningen av meningen, den mänskliga aspekten som han hade missat: "...varför hatar jag mig själv?"

Ett annat exempel på förnedring är tydligen när en kvinna njuter av samlaget. Att knulla är en av snusksniffarnas favorithemskheter; åklagaren ansåg att Omahas sexuella förbindelser i *Bizarre Sex* var "otaliga". (I själva verket var det frågan om tre partners, något som åkla-

garen måste ha vetat efter att i timmar ha studerat all denna förnedring). Åklagare beskriver också gärna en scen bokstavligt - eller ber ett vittne att göra det och åberopar sedan beskrivningen som bevis på att de har rätt. "Herr Groth, vad gör flickan med Omaha på sidan 5, ruta 8?" "Tillfredställer henne sexuellt med fingrarna." Målet avgjort.

En av rättegångens mest sjukligt ironiska aspekter var att en grupp skolungdomar satt längst bak i rättsalen och uppmärksam lyssnade på förhandlingarna. De fick höra min verklighetstrogna uppläsning (framförd på åklagarens begäran) av repliker som: "Åh, knulla mig! Knulla mig! Knulla mig!" (Ur "One Dong's Family", *Bizarre Sex* #5). Samme åklagare som tidigare hade uttalat sin oro över möjligheten att barn kunde utsättas för språket och bilderna i vuxenserier bad mig läsa högt ur just dessa serier i ett rum fyllt av barn. Jag förmodar att fler barn kom i kontakt med vuxenserier den dagen i rättsalen i Calgary än någonsin genom försäljning av serier från Comics Legends. Där ser man hur mycket åklagaren brydde sig om skyddet av minderåriga!

En av Statens självgodaste föreställningar är att den är en ofelbar bedömare av vad som är konst - ofelbar i den bemärkelsen att man utan minsta betänklighet bestämmer vad vuxna medborgare får eller inte får läsa, ofelbar i den bemärkelsen att vad som får eller inte får spridas till en vuxen allmänhet genomdrivs med

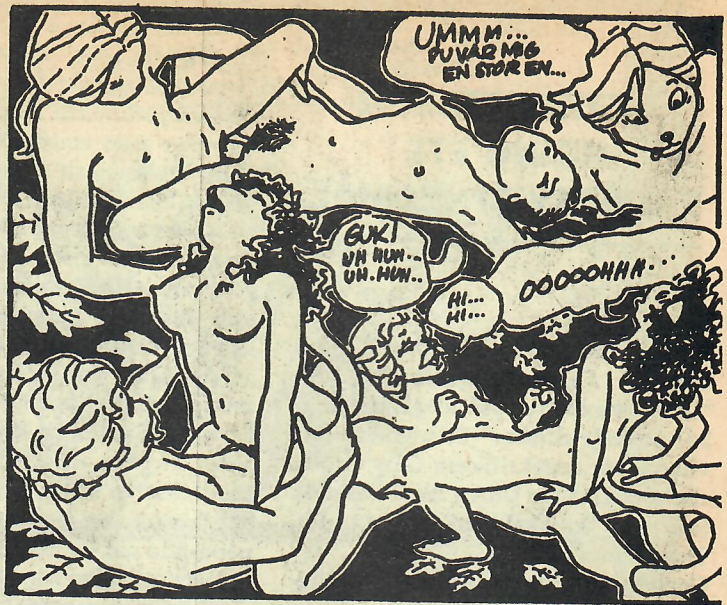

Citera bara en del av dialogen och bevisa att verket är kvinnoförnedrande

vapenmakt. Snusksniffaren skäms förstås inte; tidigare misslyckanden och pinsamheter från andra ämbetsbröders sida betyder inget för honom. James Joyce, Henry Miller och D. H. Lawrence

blev samtliga dömda som obscena i amerikanska domstolar och publiceringen av deras verk förbjöds. När kulturfientligheten i dessa domar blev uppenbar, gav man författarna benäget tillstånd att publicera sina verk i detta land (tack snälla farbror!). Vanligtvis tar det lång tid för Staten att erkänna eller förstå annorlunda eller nyskapande uttrycksformer. För individen är viktigt att brottas med problemen kring estetiska och moraliska värderingar och dra sina egna slutsatser - det kan sägas vara en förutsättning för individens och samhällets intellektuella liv - men för Staten kan inte samma privilegium finnas, därför att Statens slutsatser runt sådana problemställningar blir totalitär på grund av att den makt som Staten besitter är absolut.

Men denna min åsikt är helt betydelselös när jag vittnar i en domstol, därför att ett vittne alltid tvingas spela enligt deras regler. I USA, till exempel, har Högsta Domstolen upprepade gånger hävdats att obscenitet inte skyddas av författningens yttrandefrihetsparagraf. Rent rättsligt spelar det alltså ingen roll att jag inte är överens med detta uttalande; man ställer i situationen att antingen, hur hopplöst det än må vara, försöka bevisa att det åtalade verket är oklanderligt enligt rådande lag, eller också får man helt enkelt finna sig i att inte kunna hjälpa försvaret. För en person i min situation uppstår de verkliga svårigheterna när snusksniffaren tvingar på mig en serie som jag tycker är dålig - kanske t. o. m. anstötlig - och uppmanar mig att försvara den utifrån rådande moraliska värderingar. I det läget finns två möjligheter: antingen framföra ett försvar som inte låter alltför långsökt, vilket är intellektuellt ohederligt men taktiskt klokt, eller erkänna att serien är vämjeligt skräp, vilket är intellektuellt hederligt men samtidigt förräder ens allmänna politiska övertygelse. Det finns ingen tredje väg, som t. ex. att förklara att de bästa

Den här bilden fick verkligen åklagaren att slicka sig om munnen

vuxenserierna aldrig skulle ha skapats utan den frihet som även tillåter de sämsta; ett sådant argument är irrelevant ur rättslig synpunkt. (Fast jag hade tur - dumt nog valde Staten att åtala gräddan av underground-serierna: *Weirdo*, *Zap*, *People's Comics* och *Bizarre Sex*, som innehåller många serier av Crumb och den ovan nämnda berättelsen om Omaha av Reed Waller. Tyvärr fanns där också en sak kallad *All Canadian Beaver Comics*, som var helt oförsvarlig på några andra grunder än rätten till allmän konstnärlig yttrandefrihet.

Trots allt finns det en slutlig otäck ironi i den konservativa häxjakten på obscenitet. Högern tillbedjer de fria marknadskrafterna - tills något anstötligt får fotfäste, och då duger inte längre den fria marknaden som moralisk reglermekanism. Men eftersom ohämmad kapitalism föder exploatering, opportunism och girighet, kommer det som traditionellt anses som obscenitet och pornografi att sprida sig i samhället, och blir följaktligen mycket svårare att isolera och åtala. De moraliska värderingarna blir försvagade och det kommer att finnas så mycket s. k. anstötliga yttringar i omlopp att högern inte längre kommer kunna peka ut dem. Förbudsivrarna kommer s.a.s. ha fallit på eget grepp, vilket väl är en trevlig tanke, eller hur? Vi kommer räddas från snusksniffarnas snokande genom samhällets fortsatta kulturella och konstnärliga förtruttnelse. (ur *Comics Journal* #125, okt. 1988)

* I USA utses vissa åklagare genom allmänna val. (övers. anm.)

** I Sverige publicerad i Pox #3 1986

Censorn.

Teckning:
Grandville

SAXAR OCH DUBBELMORAL

Engelska tullen har rätt att beslagta böcker och tidningar som de bedömer som sedlighetssårande. Det engelska serieförlaget och serieimportören Knockabout har flera gånger fått amerikanska serietidningar, som de importerat, beslagtagna, och deras försök att få en domstol att upphäva beslagen misslyckades. Bland de drabbade tidningarna märks Dori Sedas *Lonely Nights*, de ansedda alternativserietecknarna Art Spiegelmans och Bill Griffiths högklassiga magasin *Arcade* samt Robert och Aline Crumbs *Weirdo*. En poäng i sammanhanget är att BBC 2 visade ett timslångt program om Robert Crumb bara några månader innan tullen beslagtog tidningar med serier som figurerat i programmet.

I verklighetens värld inträffar *våld* varje dag, och *sex* inträffar varje dag. Ingen av de serier som vi ger ut eller distribuerar har varit inblandade i vålds- eller sexhandlingar med sina läsare. Däremot finns det somliga bland dem som innehåller bilder av och ord om våld och sex. Men när det kommer till kritan är de "Bara streck på ett papper, gott folk!"

De brittiska tulltjänstemännen (som faktiskt bedömer böcker utifrån omslaget - de beslagtog "*Fun in Bed*", en bok om lekar för sjuka barn, och "*Rape Around our Coast*", en studie i jorderosion) och Roteln för sedlighetssårande skrifter (vars flygande patrull prålar med en slips där man ser en bok som klipps sönder av en sax) är inte de enda som vill förbjuda serier.

Även en del annars toleranta män-

niskor blir censorer när det gäller våld och sex i serier. S Clay Wilson, till exempel, blir ofta angripen för sina teckningar av extremt våld och enorma könsorgan. Många människor tycker illa om sirapsmålningar av hydrocefala barn med tallriksögon, men man hör inga rop på censur i det fallet, trots att de befinner sig lika långt från verkligheten som Wilsons teckningar.

All konst är inte angenäm eller smakfull. (All konst är inte god heller, men låt oss avstå från att förbjuda dålig konst.) Goya, Hogarth, Grosz, Rowlandson och andra exempel på våldtäkt, tortyr och bestialisk grymhet hänger i nationella konstmuseer, som uppmuntrar barnbesökare genom att låta dem betala halv inträdesavgift!

Under tiden står censorerna i kö

för att förbjuda oss att sälja några exemplar av stundom otrevliga, stundom oroande serier, som tecknats av verkliga konstnärer, för vuxna.

Världen är lustig.

TONY BENNETT

Förläggare, Knockabout Comics, England

Ännu ett exempel på brittiska tullens insatser - citerat från tidskriften *The Bookseller*, februari 1988:

"De nitiska gossarna på Hennes Majestäts tullverk har slagit till igen. Förlaget Gollancz meddelar att exemplar av Molly Lefebures "*The Bondage of Love*" (Kärlekens bojour), som ska komma ut 17 mars, blev beslagtagna inte bara en utan två gånger på sin väg genom tullen från Finland, där de hade tryckts. Boken är en biografi över Samuel Taylor Coleridges hustru, och inte, som tullinspektörerna måtte ha trott, ett stycke saftig skandinavisk porr."

STACKARS BARN!

POX har varit i het-
luften förr. Att
serietidningar
kan rikta sig till vuxna – och att de kan vara lika
aggressiva och provocativa som litteratur och
film för vuxna – har många haft svårt att vänja
sig vid. Här är några tidningsrubriker ur POX'
femåriga historia.

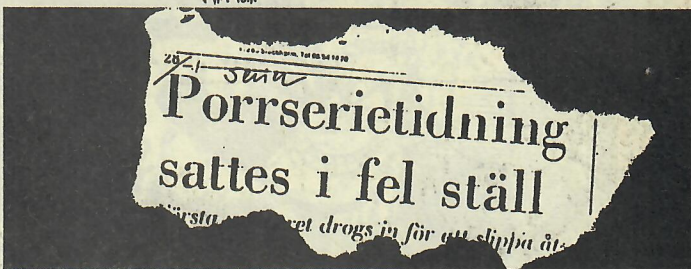

Grovporr säljs som Kalle

— När vi verkligen se våra barn det här det är skrämmande när man hittar grovporrtidningar bland vanliga barn- och ungdomstidningar som Kalle Anka. Fantastiskt OKEJ.

— När vi verkligen se våra barn det här det är skrämmande när man hittar grovporrtidningar bland vanliga barn- och ungdomstidningar som Kalle Anka. Fantastiskt OKEJ.

Vuxenserier om våld påverkar ungdomarna

Redan före UNT:s artikel om vuxenserier hade Ulf Johansson och Anders Fällås kommit i kontakt med tidningarna. De hade uppmärksamats på den studiedag i Lag och rätt som poliserna har en gång om året. Pox, en av de tidningar som ges ut av Horst Schröder, hade då visats som exempel på den "våldspropaganda" som förekommer.

— Vi blev båda förvånade och upprörda över en del av det innehåll som visades upp. Om det tillhör de fantasier man vill slå vakt om är det bara att beklaga, det måste vara störda människor det handlar om, säger Ulf Johansson och Anders Fällås.

— Ännu mer förvånade blev de när de deltog i en debatt om ungdomsvåld tidigare i höst i Gottsunda. På en fråga om vilka som kände till och hade läst tidningarna, svarade många ungdomar i högstadiet ja.

— Vi tog då några av tidningarna och gick till försäljarna här i Gottsunda och frågade dem om de visste vilket innehåll de hade till försäljning. De flesta hade aldrig bläddrat i tidningarna och tog direkt avstånd. Många tog bort tidningarna från försäljningshyllan.

— Det är ju en sak vad som säljs till vuxna, även om man här också kan diskutera vissa saker. Men barn och ungdom påverkas ju på ett helt annat sätt.

Barn och ungdom

Kvarterspolicerna menar att det främst är just barn och ungdomar som läser vuxenserier. Omslagen ser ut som "vanliga" serier och de varningsmärken som sitter på en del bidrar snarare till nyfikenhet. Att något är märkt "endast för vuxna" stimulerar kip-intresset bland yngre.

— Vi ville inte heller göra någon stor sak av det här eftersom all uppmärksamhet bara ökar intresset. Samtidigt vill vi uppmärksamma föräldrar och försäljare på det här. Helst såg vi att ingen

Foto: Hans E Ericson

Kvarterspolicerna Ulf Johansson och Anders Fällås har reagerat över innehållet i Horst Schröders serietidningar för vuxna. De anser att serier och videofilm om våld påverkar ungdomar negativt.

sålde tidningarna.

Fällås och Johansson menar att serier liksom videofilm om våld påverkar ungdomar. Vidare säger de att de som poliser reagerat starkare än kanske många andra då de oftare konfronteras med våldets verkningar. Det räcker med våldet i verkligheten.

Intat sälja

Harry Hansson är butikschef i ICA-Stubinen, ett av de försäljningsställen som slutat ha tidningarna till försäljning.

— Jag reagerade direkt när kvarterspolicerna visade mig ett exemplar. Det här var inget vi skulle sälja. Det finns ingen möjlighet för oss att hålla kontroll på vad alla tidningar innehåller, därför var det här ett lovligt initiativ.

Någon skillnad på tidningarna har Harry Hansson inte gjort, utan

dragit in alla vuxenserier från försäljning. Något sätt att hindra barn och ungdom från att köpa tidningarna finns inte. Det skulle innebära en orimlig arbetsbörda för personalen.

ICA-Stubinen kommer nu att nolla sina beställningar hos Presam i fortsättningen. Det är annars Presam som väljer ut sortimentet till försäljningsställena. Genom att nolla kommer man runt den proceduren.

Horst Schröder är borta på tjänsteresa utomlands ett par veckor och kan inte nås för kommentar. För dagen pratade istället med Göran Ribe, redaktör på förlaget och dessutom vice ordförande i Seriefrämjandet.

— Det är viktigt att skilja på våra tidningar. Den kritik som riktats mot oss gäller framförallt Pox. Det gäller också att komma ihåg att våldsskildringar före-

kommer i både seriös litteratur och film.

Göran Ribe menar att våldet som förekommer i vissa serier i Pox skiljer sig markant från Tex Rambo eller Motorsågsmassakern. Det handlar här inte om närgott förhållande eller njutande av våld. Istället rör det sig om ett absurt våld, konstnärligt gjort i syfte att provocera eller spegla saker i verkligheten.

— Det är också viktigt att läsa innan till. Om man siktar in sig på en enskild bild blir det fel. Man måste se till helheten.

Han tror inte heller att tidningarna främst skulle läsas av yngre, möjligen att de köper något enskilda exemplar. Både pris och innehåll kräver en mer vuxen läsare. Innehållet är för sofistikerat för barn.

BJÖRN STENBERG

Intresset är i dess längde. Första här gången skraplotteriet rades på må av septemberninglotteriet.

Och nog kan känna sig nöjning i Uppsala frågade åter fullkomligt ter.

B&W ter på

I må. lot som för i på sp på b.

Uppsala Nya Tidning 4/10-86

STACKARS POLISER!

Polisen har ett gott öga till vuxenserietydningarna, i synnerhet till POX. 1986 gick två poliser runt i Uppsala och övertalade handlare att inte sälja POX, därför att den innehöll "våldspropaganda". En polisman i Jämtland

reste omkring i skolorna och hetsade mot POX, vilket ledde till att en ridskoleföreståndare, som råkade ha samma namn som POX' utgivare, troddes stå bakom tidningen och utsattes för en otäck mobbningskampanj av grannar och elever.

Paragraf 28 (tidigare 27) i 1987 års kommunförvaltningsproposition, utökad av Jill Knight och David Wilshire, lades till i sista minuten för att förhindra att den granskades ordentligt, och den formulerades i obestämda ordalag för att tillåta en så vid juridisk tillämpning som möjligt.

Genom att rida på den populära vanföreställningen att barn "får undervisning i homosexualitet" i skolan, kommer förordningen i själva verket att effektivt slå sönder de livsstilar som existerar bland lesbier och bögar och undertrycka all kunskap om dem.

I syfte att stänga bögaras klubbar och pubar, förbjuda homosexuella böcker från biblioteken, förbjuda filmer och pjäser från att visas, avskaffa jämställdhetskyddet och hindra grupper från att ha sammankomster i kommunala lokaler, skriver man i propositionen:

"En kommunal myndighet skall ej främja homosexualitet eller offentliggöra material som främjar homosexualitet."

I syfte att uppfostra en ny generation av bigotta medborgare (överfall på homosexuella har ökat tiofalt under de senaste två åren, och angripna är i regel ungdomar mellan 15 och 21 år) och försäkra sig om att unga bögar och lesbier lever olyckliga och isolerade (redan nu försö-

Englands nya sexuallagstiftning:

Avvikare göre sig ej besvär

ker en av fem ta livet av sig, och en tiondel blir utkastade ursina hem), gör man det förbjudet att lämna vederhäftig information om homosexualitet i skolan och att anställa öppet homosexuella lärare. I propositionen sägs:

"En kommunal myndighet skall ej främja undervisning i någon kommunal skola om det godtagbara i homosexualitet som en föregiven familjerelation, vare sig genom att offentliggöra texter eller bilder i sådan anda eller på annat sätt."

I syfte att ytterligare avskärma och tysta lesbiernas och bögaras gemenskapsgrupperingar får inte kommunala myndigheter ge bidrag till jourtelefoner, verksamhetslokaler, stödgrupper eller rådgivning, för i propositionen sägs:

"En kommunal myndighet skall ej ge finansiellt eller annat stöd till någon person för något av de ändamål som angivits i stycke (a) och (b) ovan."

Med de homosexuella som en början ger denna proposition ett prejudikat för att avskaffa medborgarrättigheterna för vilken grupp som helst som regeringen finner misshaglig. Vem kommer härnäst?

(Ur debattidningen Samizdat, en bilaga till den engelska serietidningen Heartbreak Hotel)

GIMBLEYS BERÄTTELSE

© Phil Elliott

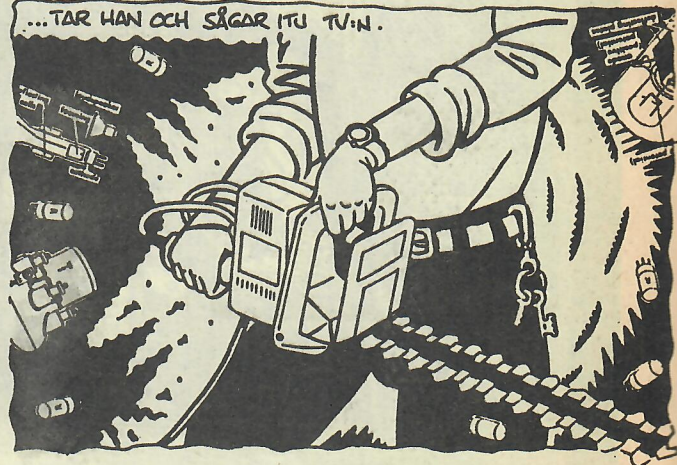
DET FINNS FÖLK SOM KLAGAR
ÖVER VÄLDET I TV OCH HUR DET
PÅVERKAR KÄNSLIGA
MÄNNISKOR.

MIN RUMSKAMRAT HAR HITTAT EN BRA
LÖSNING PÅ DET — OM HAN SER
NÅT SOM KAN INVERKA MENLIGT
PÅ HANS PSYKE....

...TAR HAN OCH SÄGAR ITU TV:IN.

PORREN SOM FÖRGÖR

Pornografins skadliga verkan, som hotar alla. Belyst med exempel från vetenskapens vardag. (Pornografi kan givetvis ersättas med t. ex. dataspel, Bondfilmer, serier eller vuxenserier. Samma förstörande verkan kan konstateras där också.)

"Det gör väl inte så mycket..."

Det tycks numera höra till god ton att ha överseende med pornografien och dess följder. Hur saker och ting ligger till i verkligheten visar dessa tre slumpmässigt valda exempel från de senaste åren:

- I Maria Laach avskedades en kyrkvaktmästare med omedelbar verkan, när han ertappades med att försöka lära kyrkokören otuktiga sånger. Vid husrannsakan hittade man ett omfattningsrikt bibliotek av skrifter i samma anda, bl.a. den strängt förbjudna danska originalutgåvan av *Kamasutra*. Enligt samstämmiga pressnotiser lär den avskedade kantorn ha slutat som utslagen och alkoholiserad.

- Werner P., en dittills oförvitlig make och far till en stor barnaskara, anmäldes av sin hustru för att han natten mellan onsdag och torsdag avkrävt henne något som trotsar all beskrivning. I undersökningen uppdagades att han fått idén under läsningen av *Nalle Lufs' fantastiska äventyr i flickpensionen*. Han blev genast tvungen att skilja sig och för sedan dess ett hållningslöst, kringflackande liv.

- Herbert M., i allas ögon en tadelfri bankkamrer, mötte döden när förskte läsa den beryktade boken *Sodom och Gomorra* av markis de Sade. Han föll i sömn under läsningen med brinnande cigarett och brann upp i sängen.

De finns alltså, pornografins offer. Fast det är bara några få man får läsa om i tidningsspaltarna. Tusentals lever mitt bland oss, obemärkta intill dess att även de dukar under för sin last. Vad är det för slags människor? Vetenskapens svar är alarmrande: de är sjukligt beroende. Den ständiga, vanemässiga konsumtionen av erotik och pornografi har förvandlat dem till pornofiler. De

utgör ett allvarligt hot mot folkhälsan.

Förförd och utnyttjad

Erwin T:s sjukdomshistoria kan stå som exempel på många likartade fall:

"Jag var cirka 30 år gammal, när jag genom en arbetskamrat kom i kontakt med dessa saker. Han själv var då redan ytterst pornofil, vilket jag

förstår inte hade en aning om. När han fick reda på att jag är från Kreiensen, lyckades han skickligt föra över samtalet på boken *En kammarjungfru från Kreiensesns intima bekännelser*. Det skulle säkert vara något för mig, menade han, och jag fick gärna låna boken av honom, han råkade nämligen ha den... Utan att ana oråd tog jag emot hans erbjudande, och även om jag snart lade märke till att Kreiensen knappt ens nämndes i boken, uppeggade den mig på ett märkligt och angenämt sätt, så att jag utan vidare tackade ja, när min kollega erbjöd mig den andra volymen. Snart började jag komma på glid, det finns nämligen 120 volymer av de där bekännelserna, och händelserna stegras hela tiden på ett utstuderat och långsamt sätt. Efter den tionde volymen, senast, hade jungfrun hunnit ha ihop det med alla och envar, med män, kvinnor, barn, djur, lösa och fasta föremål, men författaren hittade jämt på nya kombinationer

och varianter. Gripnen av hur det skulle fortsätta, åsidosatte jag mitt arbete, jag knappt åt längre och levde upp först när jag fick ägna mig åt en viss lektyr. När min kollega blev klar över att jag hade fastnat på kroken, kom han dragandes med ännu hårdare saker, som jag dock fick betala för, först mindre belopp, sedan allt större.

Ännu i detta tydliga beroendestadium trodde jag, som alla andra knarkare, att jag skulle kunna sluta bara jag ville. Men så en dag blev min kollega sjuk, och när jag hade förbrukat allt jag hade hemma, började jag känna en märklig oro, en nedstämdhet som slog om i en plötslig hunger efter strösocker..."

Räddad av Karl Stelzer-institutet

Så långt är Erwin T:s sjukdomshistoria typisk: förförd av en redan beroende pornofil, beroendebeteende, abstinenssymtom. Men i motsats till de flesta av sina olycksbröder och -systrar oroades Erwin T. så mycket av sitt tillstånd, att han uppsökte läkare. Denne insåg snart vad det rörde sig om. "Den ständiga konsumtionen av pornografi har förändrat er organism", förklarade han för sin patient. "Detta har långsamt

men säkert höjt hormonnivån, som hos en normal man brukar ligga i höjd med knäna. Att ni nu mår illa

Djurförsök
Inom pornografin:
Det friska försöksdjuret...

...reagerar med
avsky på pornografiska bilder.

beror på att gifterna håller på att avta och hormonnivån har börjat sjunka. Det ligger hos er själv att bestämma hur det ska bli framöver. Antingen skaffar ni er nytt beroendestoff och sjunker allt djupare ned i pornofilin, eller också genomför ni en rigorös avgiftningsskur under läkares kontroll..."

Näväl, Erwins sjukdom fick ett lindrigt slut. Han lade in sig frivilligt på Karl Stelzer-institutet, där specialutbildade läkare undan för undan minskade hans dos, och de återställde honom på så sätt via *Josefine Mutzenbacher*, *Berättelsen om O*, Henry Miller, Lawrence och Boccaccio till den grad att han redan efter fyra veckor förmådde läsa Sven Stolpe utan besvär. Idag är Erwin T. en frisk man och kan blicka tillbaka: "Jag var inget svårartat fall, jag stod bara i början av beroendet och var fortfarande bara fixerad vid litteratur. Men på Karl Stelzer-institutet kunde jag bevittna öden som visade hur det skulle ha slutat för mig, om jag inte i tid hade vridit kursen åt rätt håll. Jag var där när Georg S. blev inlagd. Det var fasansfullt..."

Fallet S.

Georg S. var stamkund på institutet. Han hade redan flera avgiftningsskurer bakom sig, men ingen hade

givit ö
När jag
var han
digt vis
d.v.s. h
längre,
er knap
verkade
nism, ut
merade
kort. F
behov v
en uppg
stycken
överläk
mayer,
enda m
uppnå
var att g
delbar a

Det s
Erwin T
Georg S
niom kor
att berätt
själv, och
nomletat
användb
heller sti
sjunkit ih
bara stin
ten.... H
nerligen
visuella p
tutchefer
antaglige
man betr
Oftast ka
suellt po
ögon. Nä
av, medf
bar samn
onaturlig
tikaoffret

Så slutar
Georg S.
symtome
kunde se
honom g
några lag
hålla hög
förvar",
rycker på
att gå för
att börja
tillfälle...
sluta för l

givit önskat resultat. När jag mötte honom, var han redan höggradigt visuellt pornofil, d.v.s. han läste inte längre, eftersom böcker knappt längre påverkade hans organism, utan han konsumerade erotiska vykort. Hans dagliga behov vid inläggningen uppgick till cirka 20 stycken per dag, och överläkaren, dr Wesemayer, beslöt att den enda möjligheten att uppnå visst resultat

var att genomföra en total och omedelbar avgiftningsskur ..."

Det som hände sedan berättar Erwin T. med tyst och skakad röst. Georg S. hade raglat skrikande genom korridorerna, han hade försökt att berätta otuktiga historier för sig själv, och när detta inte förslog, genomletade han institutets bibel efter användbara ställen, och när inte det heller stillade hans hunger, hade han sjunkit ihop och under cirka en vecka bara stirrat halvblind in i tomheten.... Halvblind? "Detta är ett synnerligen farligt följsymtom till den visuella pornofilin", bekräftar institutchefen dr Wesemayer. "Ni vet antagligen att irisen utvidgas när man betraktar uppeggande bilder. Oftast kan man känna igen en visuellt pornofil redan på hans stora ögon. När narkotikatillförseln stängs av, medför detta också en omedelbar sammandragning av den dittills onaturligt utvidgade irisen - narkotikaoffret kan inte längre se..."

Så slutar de allihop...

Georg S. skrevs ut, när avgiftningssymtomen hade släppt och han åter kunde se. "Vi var tvungna att låta honom gå, eftersom det inte finns några lagar som gör det möjligt att hålla höggradigt pornofil i ständigt förvar", säger dr Wesemayer och rycker på axlarna. Hur det kommer att gå för Georg S.? "Han kommer att börja om igen vid första bästa tillfälle... och en dag kommer det att sluta för honom som för alla andra

Gunter T. som 23-åring

Samma person efter 80 års pornografimissbruk.

av dessa stackare: medan han tittar på obscena fotografier kommer han i sitt rus att gå i vägen för en bil. Eller också kommer han att störta ned och bryta nacken, när han försöker att själv bygga någon av de komplicerade kroppspyramider, som han ideligen betraktar på sina vykort. Sannolikast är dock att han kommer att få det mest fruktansvärda slutet av alla: en vacker dag kommer han att ha läst och sett allt, och jag menar allt, som människans fantasi kan hitta på på detta område - möjligheterna är ju begränsade -, och när han väl nått det stadiet, kommer han att förtära sig i sitt letande efter det stora, absoluta, allt överträffande snusket. Det är det som alla pornofil som nått detta stadium hela tiden

drömmer om. Han kommer inte att hitta det - lika lite som hans olycksskamrater före honom... Det finns inte..."

Vad kan man göra?

Dr Wesemayers svar är kort: "Sluta betrakta pornografi som harmlös. En människa som tycker så mycket om sex att hon inte bara vill bedriva den praktiskt, utan även konsumera den i ord och bild, är inte normal, det visste redan kyrkofäderna. Den moderna medicinen har bekräftat sanningen i vad de visste intuitivt. 'En smutsig fantasi är en evig fest', säger Shakespeare någonstans. Det är sant. Men tillträdet till festen måste betalas med lycka, hälsan, ja med livet självt." (Ur PARDON #5 1970)

Vill du också göra något mot den tilltagande pornofilin i samhället?

Kom med I

FOLKAKTIONEN MOT PORNOGRAFI

Vi arbetar för ett öppet och naturligt förhållningssätt till sexuallivet och värnar om tryckfriheten.

BORT MED PORRENI

För att illustrera en diskussion om sexuellt våld i konsten blir man förstås frestad att plocka fram några riktigt smaskiga våldsbilder ur den Stora Konstens rika utbud. Bondage, s/m och allmänt malträterande i sexuella sammanhang är inte precis ovanliga i konsten. Men det hade varit en lättköpt poäng.

Låt oss istället ta två konstformer som är nära besläktade med varandra, skämtteckningar och serieteckningar.

Den franske satirikern och skämttecknaren Siné var under sextioalet och in på sjuttioalet synnerligen uppskattad. Hans ytterst obscena skabrösa och våldsamma bilder publicerades i Sverige hos det mycket ansedda förlaget Bo Cavefors, och i Danmark hos det lika ansedda förlaget Hans Reitzel.

Inget tvekan - kultur. Med stort K. I Sinés "Billedbog" hittade jag dessa fyra bilder. Utan tvekan mycket våldsamma. Utan tvekan skildrande sexuella sammanhang. Utan tvekan förnedrande. Men kultur med stor K. Siné är också utan tvekan en mästare bland mästarna på sitt gebit. Justitiekanslern (JK) skulle säkert - än så länge - anse detta vara försvarligt.

Bredvid har jag också ställt några tecknade bilder. Också utan tvekan våld. Utan tvekan i sexuellt sammanhang. Utan tvekan också förnedrande. Men icke-kultur. Med stort I. Så mycket icke-kultur att deras namn inte

DET SEXUELLA VÅLD I B

KONST OCHIC

ens nämns i Maurice Horns stora *Encyclopedia of Comics*.

Om vi skulle publicera dessa serier skulle JK säkert anse att detta inte var försvarligt. Dessa tre tecknare, Stanton, Bilbrew (eller Eneq) och Jim är enligt bedömare som kan det där med s/m och bondage-serier mästarna bland mästare på sitt gebit.

De utgör konstigt nog ett bra exempel på hur urskillningslöst JK:s omdöme är när han anmäler serierna i POX. Inte för att serierna ovanför lika uppenbart är porr som serierna i POX lika uppenbart inte är det, utan därför att de synnerligen väl klargör hur svårt det är att bedöma saker man inte vet något om.

Serier
utanför
inte är h
bondage
serier. D
i samm
bättre, r
serier. J
Jag har
annars
lika från
na i PO

Siné: **BILLEDBOG**
Detta är kultur

DT I BILDEN:

HICKE-KONST

äcklad inför dem, vilket jag mycket väl kan inför Siné.

För mig att bedöma deras värde vore som om en tondöv skulle bedöma ett musikstycke. JK (och Bo Bertilsson) är på samma sätt tondöva inför POX -serierna. De kan helt enkelt inte bedöma dem.

En helt annan sak är givetvis att jag med bästa vilja inte kan förstå varför Siné (som utmanar och stöter mig ibland) är konst och Stanton & Co som inte rör mig i ryggen är icke-konst. Kom nu inte och säg att just detta faktum - att bli berörd - utgör kriteriet för konst. Jag är helt säker på att s/m och bondage-gruppen känner sig berörda av Stanton m. fl., liksom jag och många andra i den bredare fåran av sexualiteten känner oss

Serierna nedanför saknar sannolikt totalt bruksvärde utanför en viss sexuell minoritet. Det flesta läsare som inte är hemmastadda när det gäller koderna för s/m och bondage har nog likt mig lite svårt att bedöma dessa serier. Det enda jag kan se när jag jämför med andra verk i samma genre är att dessa tecknare gör det mycket bättre, rent hantverksmässigt, men jag förstår inte dessa serier. Jag har aldrig orkat läsa en hel serie i denna genre. Jag har t. o.m. haft svårt att hitta referensbilder i mitt annars extremt rikhaltiga seriebibliotek. Jag är minst lika främmande inför dessa serier som JK är inför serierna i POX. Jag kan inte ens känna mig utmanad eller

berörda av vanlig porr. Att man blir berörd är inget kvalitetstecken, utan en reaktion. Man kan vara helt oberörd inför en mästerlig dikt, och gråta störtfloder över en tafflig liten pekoral i lokalblaskan.

Vad jag inte heller förstår är varför den stora sexuella majoriteten i vårt land får ha fri tillgång till sin porr (i alla fall än så länge), medan den (förmodligen) extremt lilla minoriteten av s/m och bondageyrkare inte ges samma rätt.

Till det mer ironiska i sammanhanget hör att företeelsen på senare tid tycks ha fått viss kultstatus bland åttiotalets "radical-chic" publik.

Gene Billbrew: **CASTLE DE SADE**

Stanton: **THE CRUEL DUCHESS**

Jim: **THE CONTESSA'S REVENGE** (Ur *Bizarre Comix* #10 1978)

ATT FÖRSTÅ NÅGON ANNAN

Mina känslor i fråga om censur - och det är då juridisk censur vi talar om, lagar - är att de människor som stiftar lagarna gör vad som är bra för dem själva. Vad det innebär är att de censurerar av politiska skäl. Jag pratar nu inte ens om frågan ifall vissa sexuella skildringar är moraliskt bra eller dåliga. Jag kommer till det.

Men vad jag framför allt är rädd för när det gäller censur, och något jag har sett inträffa gång på gång, är att vad man får är politisk censur. Till och med generellt, om man tittar på sexuell censur - jag talar om lagstadgad sexuell censur - så finner man att de former av sexualitet som censureras är de som inte hör ihop med eller stöder kärnfamiljen. Varför det?

Varför skulle någon vilja censurera två kvinnor eller två män som ligger med varann i en säng som vuxna under ömsidigt samtycke? Det skäl som oftast lämnas, om man studerar uttalanden från Moral Majority i Amerika och den sortens folk, är att de använder sex för andra ändamål än att avla barn.

Varför skulle någon bry sig om ifall två människor har barn eller inte? Därför att - och jag formulerar det här mycket enkelt - grunden för det kapitalistiska och postkapitalis-

"...inom en del av det feministiska tänkandet finns det en känsla att våld inte är tillåtet."

tiska borgerliga samhället är kärnfamiljen, och den grunden behöver man för att upprätthålla den politiska och ekonomiska strukturen. Så avvikelser från kärnfamiljen är... jag vill inte säga att det är en revolt mot samhället, men det är en handling som går emot samhället. Och det kan man inte bibehålla. Och jag tror faktiskt att det är grunden för all lagstadgad censur.

Den andra frågan gäller moralen. Vi pratar nu bara om sexhand-

lingar mellan människor som samtycker till dem. Sexhandlingar utan samtycke, som våldtäkt, är våldshandlingar, och de är kriminella på samma sätt som mord eller vad som helst annat skulle vara kriminellt. Jag menar, om en människa gör något mot en annan människa utan hennes samtycke, så är det ett brott. Det är en oönskad våldshandling, oavsett om den är sexuell eller inte.

Jag tror att sex ibland kommer in i diskussioner där det egentligen inte hör hemma, och att frågorna blir alldeles klara om man inte tar med sex i... frågan. Vi skulle alla vara helt eniga om - bortsett från enstaka dåror - att våldshandlingar som man inte har bett om och som en människa riktar mot andra är i grunden skadliga.

Om man däremot talar om sexhandlingar under samtycke... Jag vill inte bara säga att "Alla ska ha frihet att göra vad de vill" - vi kan spola en del av den ramsan. Men vad jag är rädd för är att... Jag ska ta ett mycket konkret exempel:

Två kvinnliga vänner till mig är mycket väl införstådda med fördomarna mot homosexualitet, och de kämpar mot dem. Samtidigt begriper de inte sadomasochism. Jag använder inte så gärna det ordet, eftersom det står för en hel skala av beteenden, men jag ska använda det bara för resonemangets skull. De begriper den inte och de gillar den inte alls. Med andra ord, inom en viss del av det feministiska tänkandet finns det en känsla att våld inte är tillåtet.

Om man godtar sadomasochistiskt beteende - och jag vill inte höra det där rosenfärgade snacket att "Å, vi spelar bara roller" - vad man då godtar är att vissa människor har en verklig önskan att göra illa andra och att andra människor har en önskan att någon ska göra dem illa. Och att de önskingarna är av sexuell natur.

Det betyder inte att den som vill göra illa är en massmördare. Det betyder att man måste ha en människosyn där vissa typer av våld eller

vissa sätt att hantera våld finns och är tillåtna. Men det är en mycket, mycket radikal inställning, som - trots att S/M är så trendigt - mycket, mycket få människor godtar.

Så fördomarna mot S/M är så starka att det inte ens egentligen diskuteras. Och att klä sig i gummi i Skin Two och sånt kommer inte i närheten av vad det egentligen handlar om. Vad det handlar om är våld.

Vad jag är rädd för, när det gäller moral, är att den enes moral inte är den andres. Att folk som har mycket gott omdöme i fråga om homosex-

"Jag misstror mycket starkt lagar som försöker styra ett område som vi faktiskt inte förstår."

ualitet inte har gott omdöme i fråga om S/M.

Jag måste använda de orden därför att jag är tvungen att peka ut vissa spektra av sexuella aktiviteter. Det finns många andra också. Sexuella aktiviteter är nog lika onämnbare och mångskiftande som varje annan mänsklig verklighet här på jorden. Och av den anledningen, så länge vi inte talar om verkligt kriminellt beteende som jag beskrev det förut, så misstror jag mycket starkt moraldiskussioner som rör sexualitet. Eller kanske rättare sagt, jag misstror inte diskussionen, jag misstror all lagstiftning som diskussionen kan resultera i.

Jag misstror allt som inte håller diskussionen oavslutad, allt som inte tillåter människor att försöka förstå hurdan någon annan är. Och jag menar någon som är annorlunda, den som de har svårt att förstå. Och jag misstror mycket starkt lagar som försöker styra ett område som vi faktiskt inte förstår.

KATHY ACKER
(Från en intervju av Don Melia. Ur tidningen *Samizdat*, bilaga till *Heartbreak Hotel*)

"Jag följer naturligtvis med intresse Fantomen den vandrande vålnadens äventyr."

Byråchef Göran Håkansson vid justitiekanslersämbetet i radiointervju (som svar på frågan vad han läser för serier).

För er som inte är lika insatta i de moderna serierna som Göran Håkansson följer här en lista över de tidningar som vi hämtat serierna i detta nummer ur.

- Följande serier kommer från THE TRUE NORTH (The Comics Legends Legal Defense Fund 1988), en tidning utgiven till stöd för den åtalade kanadensiska seriebokhandeln Comics Legends (se sidan 71): "Akta dig för... dom", "Mediavåld", "I verkliga livet", "Edgar, elefanten med det sunda förnuftet", "Varning", "Förortsmardröm" och "Vi utreder saken".
 - Ur AARGH! (Mad Love Publishing 1988), en stödtidning för motståndet mot den engelska anti-homosexlagstiftningen, har vi tagit serierna "Från homfiske till hon" och "Är onskans bataljoner på marsch igen?".
 - "A-B-beslagta" och "Förnuftets tempel" kommer från tidningen KNOCKABOUT COMICS' "Obscene issue" (Knockabout Comics 1982), ett nummer utgivet för att få pengar till de rätttegångar som följt på tull- och polisbeslagen av förlagets tidningar.
 - "Vad censorn såg" och "De oskyldigas fördärv" är hämtade från BLAB nr 3, "Samhällets fiende" från ANARCHY nr 4 och "Gimbleys berättelser" från BLITE.
- Artiklarnas ursprung anges vid respektive artikel.

DU HAR NU LÄST TIDNINGEN

ÅTALAD!

- DET FÖRSTA OCH FÖRHOPPNINGSVIS SISTA NUMRET.

Tack till Mikael Grahn, Jan Larkman och Klas Åkerblom för outhärliga insatser för denna tidnings tillkomst!

ÅTALAD!, ett specialnummer av tidningen POX. **ADDRESS:** Box 19008, 104 32 Stockholm. Utges av RSR Epix AB. **POX UTKOMMER** 12 ggr om året. **REDAKTIONELLA ÄRENDEN:** Telefon 08/15 40 82. **PRENUMERATIONSÄRENDEN:** Telefon 08/743 27 77, Titeldata, Box 21043, 100 31 Stockholm. **PRENUMERATIONSPRIS:** Halvår (6 nr) 175:-. Helårspren. finns ej. **POSTGIRO:** 99 73 03-3 Epix. **BANKGIRO:** 886 02 80. **REDAKTION:** Horst Schröder (ansv. utgivare), Johan Beer, Göran Ribe. **GRAFISK UTFORMNING:** Johan Beer, Göran Ribe med lite hjälp av sina vänner. **TEXTNING, ÖVERSÄTTNING:** J. Beer, H. Peterson, G. Ribe, H. Schröder. **COPYRIGHT:** Samtliga serier, artiklar och teckningar är copyright © upphovsmannen om inte annat anges. Redaktionen ansvarar ej för obeställt material. Eftertryck av tidningen, helt eller delvis, utan redaktionens tillstånd är förbjudet. Tryckt hos Vaasa Oy, Finland, 1989. ISSN 0281-2318.

HIT MEN INTE LÄNGRE

Om några veckor avgörs censur-målet mot tidningen Pox.
Köp detta nummer och läs serier i ocensurerat skick.
Snart är det kanske för sent.